

Eriaruanne

Euroopa Liidu gaasivarustuskindlus

ELi raamistik aitab liikmesriikidel kriisile reageerida, kuid kõigi kriisile reageerimise meetmete mõju ei ole võimalik tõendada

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Sisukord

	Punkt
Kokkuvõte	I–VII
Sissejuhatus	01–12
Pika- ja lühiajalised probleemid gaasivarustuskindluse tagamisel ELis	01–03
Gaasivarustuskindlust käsitlev ELi õigus- ja finantsraamistik	04–08
ELi reageerimine gaasikriisile	09–12
Auditi ulatus ja käsitlusviis	13–17
Tähelepanekud	18–69
ELi raamistikus käsitleti kõiki gaasivarustuskindluse aspekte, ehkki ebahühtlaselt	18–52
EL töötab endiselt välja taskukohasuse raamistikku, et täiendada oma kättesaadavuse raamistikku	19–26
Määrusega (EL) 2017/1938 loodud varustuskindluse raamistik soodustas liikmesriikidevahelist koostööd, kuid mõningad selle peamised väljundid olid puudulikud	27–44
Ühishuviprojektide valik oli keeruline ja projektide tulemused on ebaselged	45–50
Ebapiisavad edusammud süsinikdioksiidi kogumisel, säilitamisel ja kasutamisel võivad ohustada pikaajalist varustuskindlust	51–52
ELi kriisile reageerimise meetmed andsid turule tugevaid signaale, kuid sageli ei ole võimalik tõendada neile seatud eesmärkide saavutamist	53–69
Gaasinõudluse vähendamine 15% võrra saavutati tänu liikmesriikide meetmetele, samuti kõrgetele hindadele ja soojale talvele	54–56
Kogu ELi hõlmav gaasihoidlate täitmise kohustus täideti, järgides varasemat tava ja luues suurema kindluse	57–59
Gaasihinna ülempiiri võimaliku rakendamisega on seotud riskid	60–61
AggregateEU on tekitanud turul huvi, kuid andmed selle kasutegurite hindamiseks on ebapiisavad	62–66
Rahvusvaheline teavitustegevus andis tugevaid sõnumeid, kuid vähe võimalusi komisjoni seatud eesmärkide saavutamiseks	67–69

Järeldused ja soovitused

70–77

Lisad

I lisa. Euroopa ühendamise rahastu vahendid ühishuviprojektide elluviimiseks

II lisa. Selliste gaasi ühishuviprojektide kaart, mille ehitustöid rahastati Euroopa ühendamise rahastust

Lühendid

Mõisted

Komisjoni vastused

Ajatelg

Auditirühm

Kokkuvõte

I Rahvusvaheline Energiaagentuur määratleb energiajulgeolekut kui „energiaallikate katkematut kättesaadavust taskukohase hinnaga“. Gaasivarustuskindluse tagamine ELis on gaasiettevõtete, liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni ühine ülesanne.

Arvestades, et EL impordib üle 80% oma maagaasist, on gaasivarustuskindlus liidu heaolu ja jõukuse jaoks väga oluline. Venemaalt pärit gaasi impordi (mis moodustas 2021. aastal ehk viimasel aastal enne Venemaa sissetungi Ukrainasse 45% kogu ELi gaasiimpordist) kiire lõpetamine tekitas tarnekriisi, mis omakorda vallandas hinnakriisi.

II Käesolevas aruandes uuritakse, kas ELi poliitikaraamistik ja meetmed gaasivarustuskindluse toetamiseks on olnud tõhusad. Me vaatleme ELi kriisieelset raamistikku ja ELi reageerimist kriisile. Valisime selle teema ELi väga suure sõltuvuse tõttu imporditud gaasist ja varustuskindluse probleemi enneolematu laadi tõttu, millega EL on alates 2022. aasta algusest silmitsi seisnud. Meie leiud võivad kaasa aidata nii ELi gaasivarustuskindluse raamistiku edasiarendamisele Venemaa gaasilt üleminekul kui ka jõupingutustele saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus.

III Meie üldine järeldus on, et ELi raamistikus käsitleti gaasivarustuskindlust (ehkki küll ebaühtlaselt), kuid kriisile reageerimise eesmärkide saavutamist ei ole sageli võimalik tõendada. Leidsime, et mõned pikaajalised ELi meetmed aitasid kaasa maagaasitarnete tagamisele, eriti kriisi ajal, ning soodustasid liikmesriikidevahelist koostööd. ELi varustuskindluse struktuur ei vasta aga mõnele oma peamisele eesmärgile ning EL on alles hiljuti alustanud gaasivarustuskindluse jaoks taskukohasuse raamistiku väljatöötamist. Nende meetmete mõju, mis on võetud vastuseks Venemaa-poolsele gaasi relvana kasutamisele, ei ole alati ilmne, ning ELi suurenenud sõltuvus veeldatud maagaasist ja vajadus vähendada osaliselt ELi gaasitarbimise CO₂ heidet tekitavad uusi probleeme. 2023. aasta lõpuks oli EL edukalt oma tarneallikaid mitmekesistanud ja Venemaa gaasi tarbimist vähendanud ning hinnakriisiga toime tulnud. Hinnad stabiliseerusid 2023. aastal keskmiselt ligikaudu 45 euro juures MWh kohta, mis on kaks korda kõrgem hind kui enne kriisi.

IV Gaasivarustuskindlust käsitleva määruse (EL) 2017/1938 eesmärk on suurendada piirkondlikku koostööd ja solidaarsust liikmesriikide vahel. Määruse kohaselt peavad liikmesriigid esitama iga nelja aasta järel aruande riskide ennetamise ja neile reageerimise kohta. Leidsime, et 2019. aasta aruandlusvoorus ei esitanud 18 liikmesriiki täielikku ennetusmeetmete ja hädaolukorra lahendamise kava ning kaks liikmesriiki ei esitanud üldse mingit teavet. Lisaks peavad liikmesriikide rühmad koostama piirkondlikud riskihindamised. Komisjon leidis, et kõik liikmesriikide rühmade 2019. aastal tehtud piirkondlikud riskihindamised on poolikud. Ta on tunnistanud vajadust aruandlusprotsesse reformida ja parandada, samal ajal kui valdav osa liikmesriike sooviks nende lihtsustamist.

V Leidsime, et ELi süsteem kõige olulisemate gaasitaristu projektide („ühishuviprojektid“) valimiseks on keeruline, hõlmates kolme erinevat hindamist ning paljusid etappe ja sidusrühmi. Samuti leidsime, et projektide tulemused olid ebaselged, mistõttu on keeruline hinnata ühishuviprojektide elluviimise määra ja ühishuviprojektina määratletud projektide lisaväärtust.

VI Gaasikriisile reageerimiseks võttis EL vastu mitu meetet, et parandada gaasi hoiustamist, vähendada ja koondada nõudlust ning vältida hinnatõusu. Leidsime, et mõned meetmed aitasid varustuskindlusele kaasa, toetades nõudluse vähendamist või tagades piisavalt täidetud gaasihoidlad. Muude kriisile reageerimise meetmete (gaasihinna ülempiir, nõudluse koondamine ja rahvusvahelise teavitustegevuse koordineerimine) mõju ei ole võimalik tõendada.

VII Oma leidude alusel soovitame komisjonil:

- ELi gaasi taskukohasuse raamistiku väljatöötamine lõpule viia;
- optimeerida liikmesriikide gaasivarustuskindlust käsitleva aruandluse protsessi ja vaadata läbi piirkondliku koostöö struktuur;
- parandada ühishuviprojektide rakendamise läbipaistvust.

Sissejuhatus

Pika- ja lühiajalised probleemid gaasivarustuskindluse tagamisel ELis

01 Käesolevas aruandes kasutasime Rahvusvahelise Energiaagentuuri (IEA) gaasivarustuskindluse lähenemisviisis toodud energiajulgeoleku määratlust: „energiaallikate katkematu kättesaadavus taskukohase hinnaga“¹. IEA eristab pika- ja lühiajalist energiajulgeolekut. Esimene käsitleb vajalikke investeeringuid, et tagada energiavarustus kooskõlas majandusarengu ja keskkonnavajadustega, teises aga keskendutakse energiasüsteemi suutlikkusele reageerida tarnešokkidele. Maagaasi varustuskindluse kliimamõõde muutub üha olulisemaks, kuna ELi eesmärk on fossiilkütused järk-järgult kasutuselt kõrvaldada või vähendada nende heidet süsinikdioksiidi kogumise, säilitamise ja kasutamise kaudu, et saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus².

02 2021. aastal, mis oli viimane aasta enne Venemaa sissetungi Ukrainasse ja sellest põhjustatud gaasikriisi, tarbis EL 421 miljardit kuupmeetrit gaasi, mis moodustab 24% meie energiast, ehkki riigiti esines selles suuri erinevusi (vt [joonis 1](#)). Samal aastal toodeti gaasist 21% ELi elektrist ja 38% (kodumajapidamiste ja tööstuse) soojusest³. Isegi kui võtta arvesse gaasitarbimise eeldatavat vähenemist, mis tuleneb ELi 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkidest, tarbib EL igal aastal ikkagi ligikaudu 300 miljardit kuupmeetrit gaasi⁴. Arvestades, et **2021. aastal importis EL 83% oma gaasist** (2014. aastal 73%), on gaasivarustuskindlus ELi heaolu ja jõukuse jaoks väga oluline.

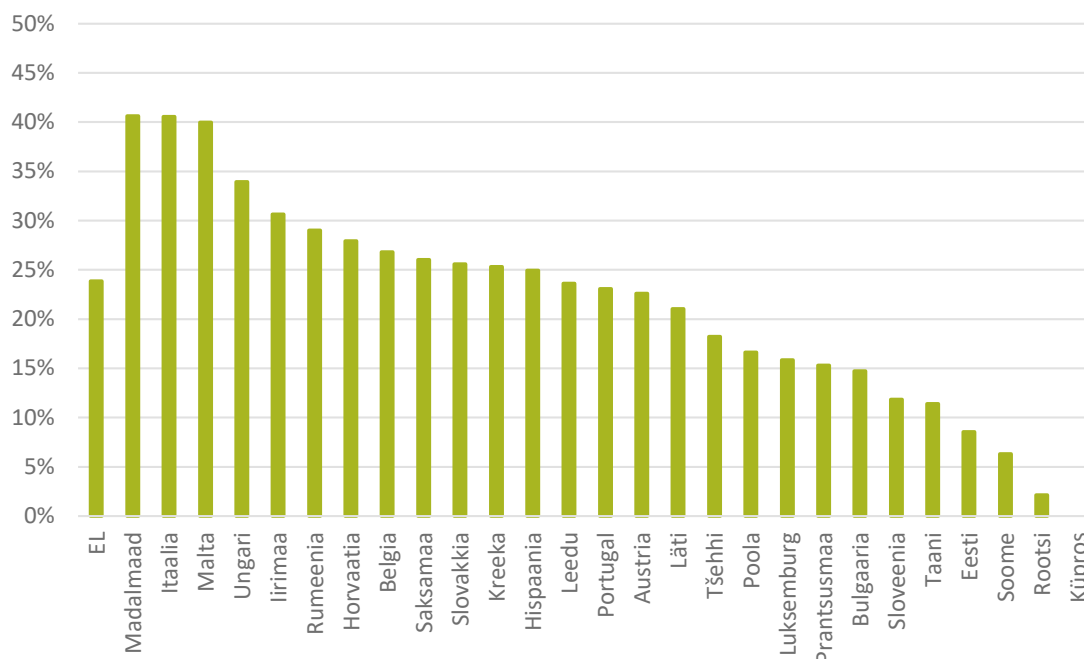
¹ „Our work on energy security“, IEA.

² Komisjoni teatis „Edasipüüdliku ELi tööstusliku süsinikumajanduse suunas“, COM(2024) 62.

³ „Electricity and heat statistics“, Eurostat.

⁴ Komisjoni talituste töödokument „Implementing the RePower EU action plan: investment needs, hydrogen accelerator and achieving the bio-methane targets“, SWD(2022) 230.

Joonis 1. Maagaasi osakaal primaarenergia nõudluses, 2021 (protsentides)

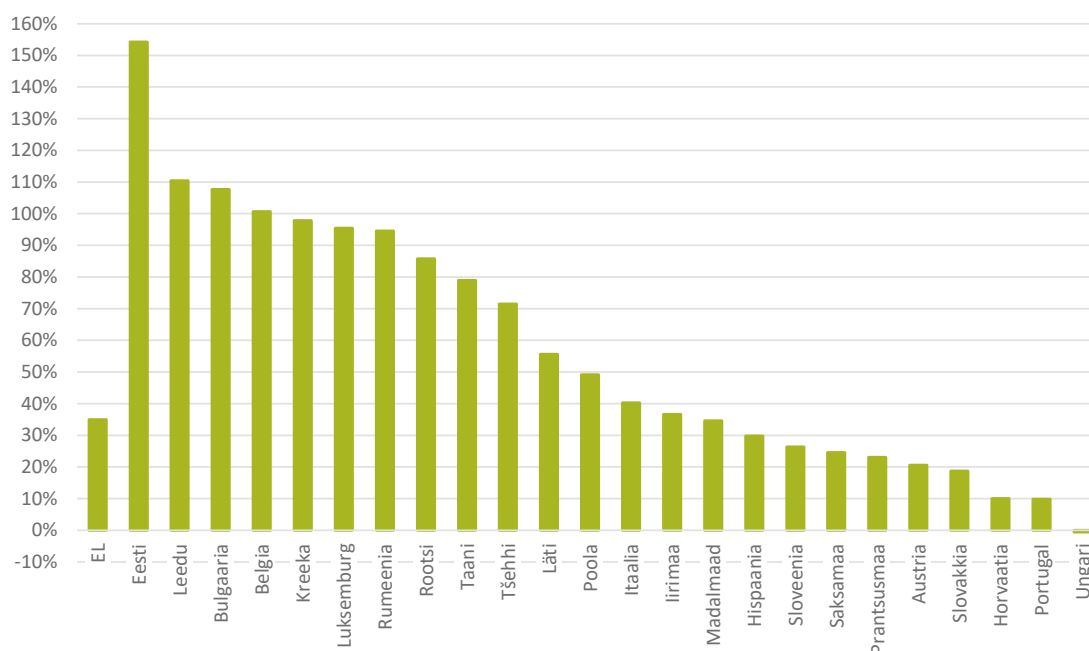
Märkus: Küpros ei kasuta gaasi.

Allikas: kontrollikoda Eurostati andmete alusel.

03 Venemaalt pärit gaasi impordi, mis moodustas 2021. aastal 45% kogu ELi gaasiimpordist, kiire lõpetamine tekitas tarnekriisi, mis omakorda vallandas hinnakriisi (vt [joonis 2](#)). 2022. aasta augustis jõudsid gaasi hulgihinnad rekordtasemeni: 339 eurot megavatt-tunni (MWh) kohta, samas kui 2021. aasta augustis oli hind 51 eurot MWh kohta. Kuna elektri hinnad muutuvad Euroopas paralleelselt gaasihindadega, mõjutab see ka elektrikulusid. Näiteks oli 1 MWh elektri hulgihind Itaalias 2022. aasta augustis 543 eurot (2021. aasta augustis oli see 112 eurot MWh kohta)⁵. Liikmesriigid hakkasid reaktioonina kriisile 2022. aastal gaasi- ja elektri hindu subsideerima, et vähendada mõju kodumajapidamistele ja ettevõtetele. Komisjoni hinnangul oli energiatoetuste kogukulu ELis ainuüksi 2022. aastal **390 miljardit eurot**.

⁵ „Average monthly electricity wholesale prices in selected countries in the EU“, Statista.

Joonis 2. Kodumajapidamiste keskmiste maagaasihindade muutused, jaanuar-juuni 2022 võrreldes sama perioodiga 2021. aastal

Allikas: kontrollikoda Eurostati andmete alusel.

Gaasivarustuskindlust käsitlev ELi õigus- ja finantsraamistik

04 Energiavarustuskindluse tagamine on üks Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) eesmärkidest. See ei mõjuta siiski liikmesriikide õigust valida oma energiaallikate jaotust ja tarneallikaid⁶. ELi gaasivarustuskindluse õigusraamistik, mis võeti esimest korda vastu 2010. aastal pärast Venemaa gaasitarnete katkemist 2006. ja 2009. aastal, vaadati 2017. aastal läbi pärast Krimmi ebaseaduslikku annekteerimist Venemaa poolt 2014. aastal. Selles täpsustatakse, et gaasivarustuskindluse tagamine ELis on gaasiettevõtete, liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni ühine ülesanne.

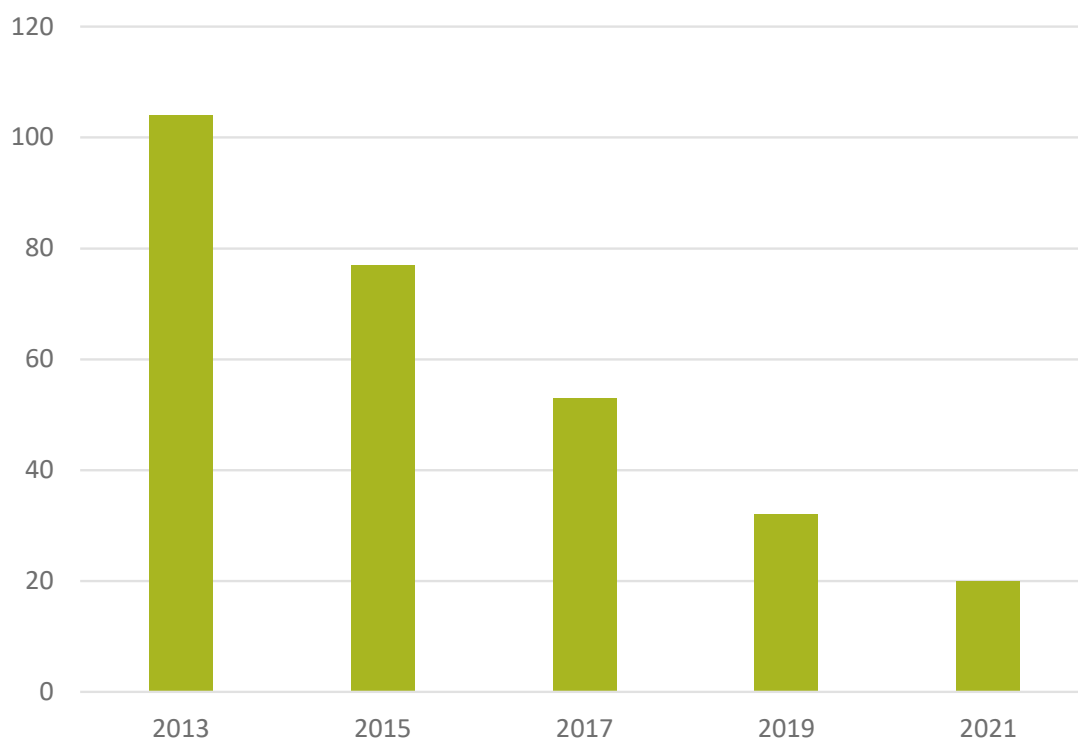
05 Määruse (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindlust, eesmärk on parandada ELi valmisolekut tarnehäireteks ja nendega toimetulekut. Selle põhieesmärgid on suurendada piirkondlikku koostööd ja solidaarsust liikmesriikide vahel, toetada piiriülese gaasitaristu parandamist ning teha kindlaks ja maandada riske gaasitarnete ja taristu häirestsenaariumide perioodiliste simulatsioonide abil ELi, piirkondlikul ja liikmesriikide tasandil. Määruses sätestatakse piirkondliku koostöö põhiparameetrid, määratledes liikmesriikide nn riskirühmad vastavalt ELi peamistele gaasitarnete edele. Need rühmad teevad koostööd, et määrata kindlaks, hinnata ja

⁶ ELTLi artikkel 194.

võimaluse korral maandada gaasiga seotud riske. Nende jõupingutuste eesmärk on ka tugevdada gaasi siseturgu, mis ELi hinnangul on „parim vahend gaasivarustuskindluse tagamiseks liidus“⁷.

06 Komisjon kehtestas menetluse ühishuviprojektide kindlakstegemiseks ja toetamiseks, mis hõlmab gaasivõrgu projekte, millel on suurim võimalik piiriülene kasu ELi gaasi siseturule. Selline kasu võib hõlmata varustuskindluse parandamist. Aastatel 2013–2021 võeti iga kahe aasta järel vastu uus ühishuviprojektide loend (vt [joonis 3](#)). Loetletud projektid pidid saama kasu näiteks kiiremast planeerimisest ja lubade andmisest ning keskkonnamõju hindamise sujuvamate protsessidest, et ehitustöid kiirendada. Samuti oli neil õigus taotleda rahastamist Euroopa ühendamise rahastust kas uuringuteks või ehitustöödeks⁸.

Joonis 3. Gaasi ühishuviprojektide arv viies ühishuviprojektide loendis

Allikas: Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet (ACER).

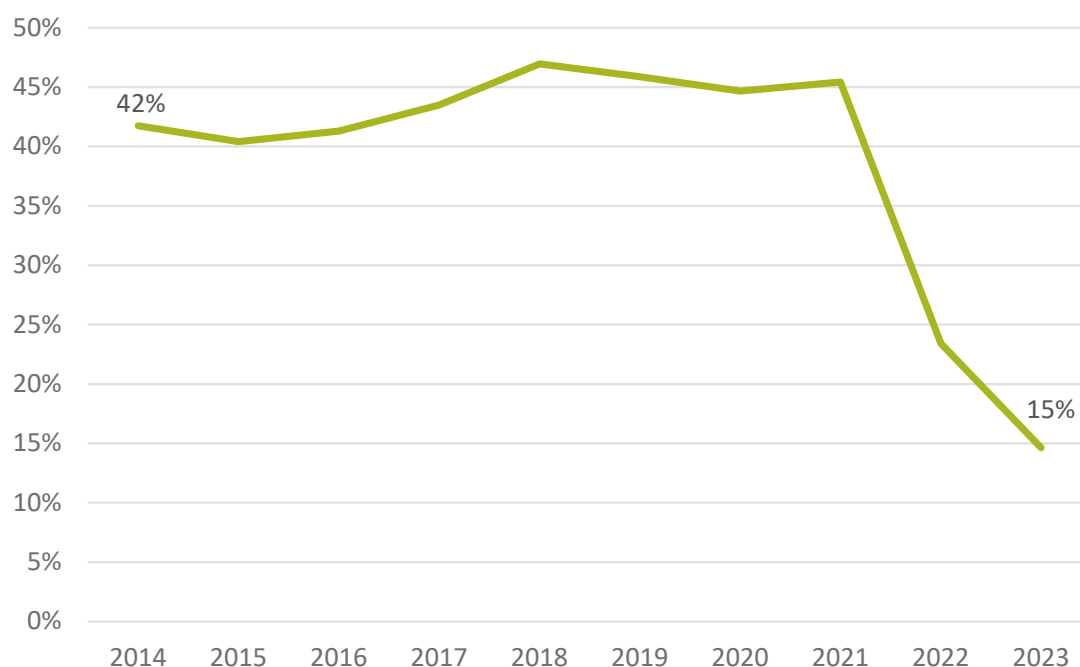
⁷ Määrus (EL) 2017/1938.

⁸ Määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta.

07 Ajavahemikul 2014–2020 eraldati Euroopa ühendamise rahastust kokku 1,6 miljardit eurot 40-le gaasi ühishuviprojektile, millest 18 said toetust ehituseks (vt [I lisa](#)). Kooskõlas ELi fookusega CO₂-neutraalse energia arendamisele on käimas veel ainult kaks gaasi ühishuviprojekti (Malta ja Küprose ühendamine ELi gaasivõrguga), kuigi ühishuviprojektide protsessi kasutatakse vesiniku ühishuviprojektide valimiseks.

08 Gaasivarustuskindluse määrase eesmärk on vähendada tarnehäiretega seotud riske, nähes ette, et igal liikmesriigil peab olema kava kaitstud tarbijate (kodumajapidamiste ja oluliste sotsiaalteenuste) varustamiseks 30 päeva jooksul keskmistes talvistes oludes, kui suurima eraldi vaadeldava tarnija tarned katkevad. Sellele vaatamata tunnistas nõukogu, et määrasega loodud riskiraamistik ei võimaldanud ette näha ega arvesse võtta Venemaa sissetungist Ukrainasse põhjustatud kriisi ulatuslikkust⁹. Isegi liikmesriigid, kes otsustasid lisada oma 2018. aasta riiklikesse riskihindamistesse Venemaa gaasitarnete täieliku peatamise, pidasid seda väga ebatõenäoliseks. Lisaks nõrgendab ühest allikast pärit gaasi küllaldane ja konkurentsivõimeline tarnimine tarnete mitmekesistamisse investeerimise majanduslikku põhjendatust. Venemaa gaasi püsivat tähtsust ELi jaoks on näidatud [joonisel 4](#).

Joonis 4. Venemaa maagaasi osakaal ELi gaasiimpordis, 2014–2022

Allikas: kontrollikoda [Eurostati](#) andmete alusel.

⁹ Määrus (EL) 2022/1032, mis käsitleb gaasi hoiustamist.

ELi reageerimine gaasikriisile

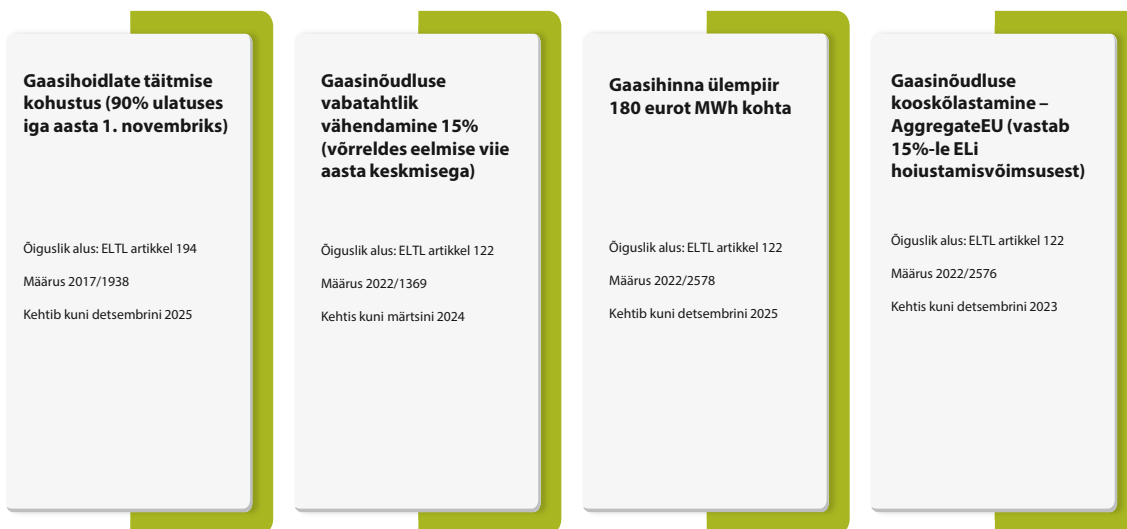
09 Gaasivarustuskindluse määrus võimaldab liikmesriikidel aktiveerida kolm erinevat kriisitaset: „varajane hoiatamine“ (sündmus tõenäoliselt toimub), „häireolukord“ (häire on toimunud, kuid turg suudab toime tulla) ja „hädaolukord“ (gaasiga varustus on ebapiisav ja vaja on mitteturupõhiseid meetmeid). Määruse kohaselt peab iga liikmesriik koostama hädaolukorra lahendamise kava, milles kehtestatakse igal kriisitasandil võetavad meetmed. 11 liikmesriiki kuulutasid 2022. aasta veebruarist juulini välja varajase hoiatamise kriisitaseme, mis käivitas suurema järelevalve, ja üks neist kuulutas välja häireolukorra.

10 Need avaldused ja võetud meetmed kuuluvad IEA lühiajalise energiajulgeoleku määratluse kohaldamisalasse, mis keskendub vastupanuvõimele kriisiolukorras. Nendega kaasnes gaasi ülekandesüsteemi haldurite, riiklike ametiasutuste ja komisjoni tihedam koostöö enne kriisi gaasivarustuskindluse määrusega loodud spetsiaalsete foorumite kaudu. See koostöö lihtsustas rasketes oludes üleminekut kriisist tingitud uutele piiriülestele gaasivoogudele (eelkõige läänest itta, mitte idast läände).

11 ELTL võimaldab nõukogul võtta vastu määrusi ilma Euroopa Parlamendiga konsulteerimata, et reageerida raskustele teatavate toodetega, eelkõige energiatoodetega varustamisel¹⁰. EL muutis gaasivarustuskindluse määrust ja kasutas ELTLi artiklit 122, et võtta kiiresti vastu mitu ajutist meetet, reageerimaks probleemile, mida Venemaa gaasi kasutuselt kõrvaldamine endast kogu liidu jaoks kujutab (vt *joonis 5*).

¹⁰ ELTLi artikkel 122.

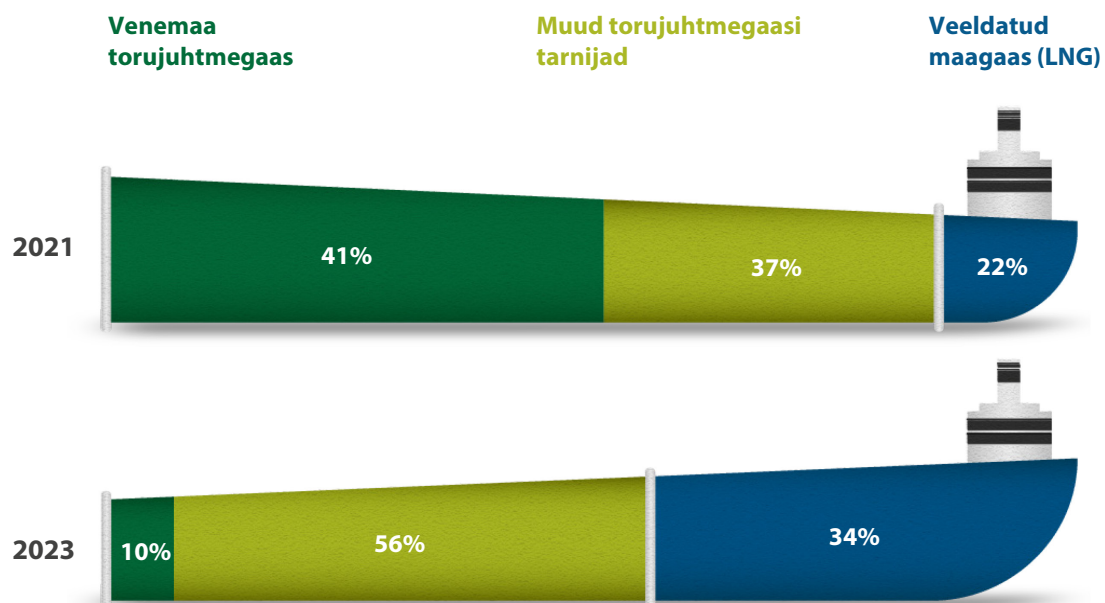
Joonis 5. ELi peamised ajutised varustuskindluse meetmed gaasikriisile reageerimiseks

Allikas: kontrollikoda.

12 2023. aasta lõpuks oli EL edukalt oma tarneallikaid mitmekesistanud ja Venemaa gaasi tarbimist vähendanud (vt [joonis 6](#)), samal ajal kui hinnad stabiliseerusid, olles 2023. aastal keskmiselt 45 eurot/MWh (kaks korda kõrgem hind kui enne kriisi) ja jõudnud 2024. aasta esimeses kvartalis kriisieelsele tasemele. Kuna EL kohandab ennast kriisi tekitatud uue gaasivarustuskindluse olukorraga, seisab ta silmitsi uute probleemidega, mis on seotud suurenenud sõltuvusega veeldatud maagaasist (LNG) ning vajadusega CO₂ heite vähendamise meetmete järele süsinikdioksiidi kogumise, säilitamise ja kasutamise raames.

Joonis 6. ELi sõltuvus Venemaa torujuhtmegaasist: 2021 vs 2023

Allikas: kontrollikoda Eurostati andmete alusel; pilt põhineb Euroopa Komisjoni visuaalmaterjalil.

Auditi ulatus ja käsitusviis

13 Käesolevas aruandes uuritakse ELi poliitikaraamistikku ja meetmeid, millega toetatakse gaasivarustuskindlust ELis. Valisime selle teema, sest gaas on ELi energiaallikate jaotuses oluline ja EL sõltub väga suurel määral imporditud gaasist. Gaasikriis, mille põhjustas Venemaa sissetung Ukrainasse, näitas varustuskindluse tagamise tähtsust. Selle taustal uurime, kas EL

- a) on loonud tõhusa gaasivarustuskindluse raamistiku;
- b) saavutas kriisile reageerimise meetmetele seatud eesmärgid.

14 Uurisime ELi meetmeid alates 2014. aastast, mil Venemaa Krimmi ebaseaduslikult annekteeris, mis tingis gaasivarustuskindluse määruse läbivaatamise, kuni 2023. aasta novembrini. Meie viimane varustuskindluse auditiaruanne avaldati [2015. aastal](#).

15 Vaatasime läbi komisjoni (DG ENER) töö ja küsitlesime asjaomaseid ametiasutusi Saksamaal, Itaalias ja Poolas. Nende kolme liikmesriigi arvele langeb kokku ligikaudu [48%](#) ELi gaasitarbimisest ning oma asukohta ja gaasitarneallikate tõttu seisavad nad silmitsi erinevate varustuskindlusega seotud probleemidega.

16 Kogusime tõendusmaterjali järgmistest allikatest:

- o ELi määruste, komisjoni suuniste ja aruandluse, statistika ja hindamiste läbivaatamine;
- o kõigi 27 liikmesriigi määruse (EL) 2017/1938 kohase aruandluse läbivaatamine ja analüüs, mis hõlmas ka piirkondlike riskirühmade koostatud ühiseid riskihindamisi ning riiklikke energia- ja kliimakavu;
- o intervjuud komisjoni ja liikmesriikide ametiasutuste esindajatega;
- o ühishuviprojektide valimise menetluse süsteemianalüüs (üksikprojekte ei auditeeritud);
- o küsitlus, mis hõlmas liikmesriikide esindajaid gaasikoordineerimisrühmas, mis on varustuskindluse meetmeid koordineeriv nõuanderühm.

17 Auditi tulemused on olulised ELi gaasivarustuskindluse poliitika jätkuva väljatöötamise seisukohast, eelkõige seoses määruse 2017/1938 võimaliku läbivaatamisega.

Tähelepanekud

ELi raamistikus käsitleti kõiki gaasivarustuskindluse aspekte, ehkki ebaühtlaselt

18 Komisjonil ei ole varustuskindluse ametlikku määratlust. IEA varustuskindluse määratlus põhineb kättesaadavuse ja taskukohasuse tagamisel. Pikaajaline varustuskindlus keskendub IEA hinnagul õigeaegsetele investeeringutele, et tagada energiavarustus kooskõlas majandusarengu ja keskkonnavajadustega. Hindasime, kas ELi gaasivarustuskindluse raamistik täidab seda eesmärki, võimaldades samal ajal koostööd ja solidaarsust, mis on ELi gaasivarustuskindluse poliitika juhtpõhimõtted. Eeldasime, et:

- ELi gaasivarustuskindluse raamistikus käsitletakse sõnaselgelt kättesaadavust ja taskukohasust;
- gaasivarustuskindluse määrusega nõutavad tulemused annavad riikide ja ELi gaasitarneüsteemidele lisaväärtust;
- gaasi ühishuviprojektide valimise protsessis võeti nõuetekohaselt arvesse ja edendati gaasivarustuskindlust;
- ELis on tehtud edusamme seoses süsinikdioksiidi kogumise, säilitamise ja kasutamisega.

EL töötab endiselt välja taskukohasuse raamistikku, et täiendada oma kättesaadavuse raamistikku

19 Taskukohasus on juba **rohkem kui 20 aastat** olnud komisjoni varustuskindluse lähenemisviisi üks peamisi eesmärke ning komisjon on alates 2015. aastast oma **energialiidu olukorda käsitlevates aruannetes** korduvalt rõhutanud taskukohase energia tähtsust. Gaasi kättesaadavus ja taskukohasus on seotud sel viisil, et kättesaadavuse parandamise meetmed (mitmekesistamine, turgude lõimimine) võivad avaldada positiivset mõju ka taskukohasusele. See on olnud varustuskindlust käsitleva ELi lähenemisviisi aluspõhimõte ja sellel on olnud positiivne mõju, sealhulgas kriisi ajal, mille põhjustas Venemaa gaasi kiire kasutuselt kõrvaldamine.

20 Gaasi sai hakata tarnima läänest itta (mitte idast läände, nagu varem) tänu enamiku ELi piiriüleste torujuhtmete kohustuslikule kohandamisele, et võimaldada kahe-suunalist voogu¹¹. ELi rahastatud torujuhtmed ühendasid ka liikmesriike, mis olid varem ELi gaasiturult ära lõigatud, või vähendasid nende sõltuvust ühest tarnijast (vt *lisa*). Need meetmed võeti seetõttu, et komisjon ja liikmesriigid mõistsid riske (sealhulgas taskukohasusele), mida põhjustab sõltuvus ühest tarnijast. Komisjoni kolmest varustuskindluse näitajast kaks keskenduvad sellele aspektile: üks mõõdab tarnijate kontsentratsiooni ja teine üldist sõltuvust gaasiimpordist¹².

21 Komisjon modelleeris Venemaa gaasitarnete lõpetamise mõju 2014. aastal ja prognoosis õigesti, et „*mahtude asendamise vajadusega [kaasneb] hinnatõus, mis põhjustab veeldatud maagaasi märkimisväärsete täiendavate koguste importimise*“. Komisjon ei ole modelleerinud ega hinnanud selliste hinnatõusude ulatust ega mõju tarbijatele ja konkurentsivõimele. Gaasivarustuskindluse määrase kohaselt peavad liikmesriigid vajaduse korral hinnavolatiilsust riskitegurina arvesse võtma. Seda tehti 11-s 2018. aasta riiklikus riskihindamises. Sellest tulenevaid taskukohasusega seotud probleeme arvesse ei võetud ja gaasivarustuskindluse määrases seda ka ei nõutud. Samamoodi vaadeldi 2018. aastal 12-st ühisest riskihindamisest vaid ühes liikmesriikide poolt kindlaks tehtud riskistsenaariumide sotsiaal-majanduslikku mõju, kuigi see oli gaasivarustuskindluse määrasega nõutav. 2021. aastal täheldas komisjon seost Venemaa gaasitarnete nappuse ja hinnatõusu vahel, osutades mõjule, mida see avaldas „*energiaostuvõimetutele ning väikese ja keskmisest väiksema sissetulekuga leibkondadele*“. See tõdemus näitab, et komisjon mõistab erinevust energiaostuvõimetute ja nende vahel, kelle jaoks taskukohane hind on väljakutse.

22 Enne kriisi mõisteti ja käsitleti taskukohasust peamiselt energiaostuvõimetusena nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil. 2018. aasta määrasega, milles kehtestatakse riiklikud energia- ja kliimakavad, nõutakse, et liikmesriigid hindaksid energiaostuvõimetute leibkondade arvu ja koostaksid vajaduse korral kava selle vähendamiseks¹³. 27-st 2019. aasta riiklikust energia- ja kliimakavast 21 ei sisaldanud energiaostuvõimetuse määratlust. Komisjon kritiseeris liikmesriikide energiaostuvõimetuse käsitusviisis kõige sagedamini seda, et neil puudusid eesmärgid või sihid selle probleemi lahendamisel tehtud edusammude hindamiseks. 2023. aastal komisjonile esitatud 17 ajakohastatud riikliku energia- ja kliimakava analüüs näitas, et 11 liikmesriigil on nüüd oma energiaostuvõimetuse määratlus ja/või näitajad, millega

¹¹ Määruse (EL) 2017/1938 artikkel 5.

¹² *Energialiidu näitajate veebivahendi tulemustabel*, Euroopa Komisjon (6. november 2023).

¹³ Määruse (EL) 2018/1999 artikkel 3.

seda mõõta. Taskukohasust nimetatakse sageli eesmärgina nii 2019. aasta esialgsetes riiklikes energia- ja kliimakavades kui ka nende 2023. aasta ajakohastatud versioonides, kuid seda ei ole kunagi määratletud ega mõõdetud. Energia taskukohasuse ja vaesuse käsitlemise viis kriisile reageerimisel on ELi liikmesriigiti erinev¹⁴. Leidsime näiteid sellistest erinevustest kolmes liikmesriigis, kus me intervjuusid läbi viisime (vt [joonis 7](#)).

¹⁴ „National fiscal policy responses to the energy crisis“, Bruegel (22. veebruar 2024).

Joonis 7. Näiteid erinevatest lahendustest kodumajapidamiste gaasi taskukohasuse ja energiaostuvõimetuse probleemile Saksamaal, Itaalias ja Poolas

	Saksamaa	Poola	Itaalia
Üldine hinnalagi kodumajapidamistele	jah 0,12 eurot/kWh (80% kodumajapidamiste 2022. aasta tarbimisest) 2023. aastal	jah 200,17 Poola zlotti (46,30 eurot)/MWh 2022. ja 2023. aastal	ei
Hinnalae maksumus riigi jaoks	9,7 miljardit eurot (gaasihinnasoodustus kodumajapidamistele ja VKEdele) 2023. aastal	30 miljardit Poola zlotti (6,87 miljardit eurot)/MWh 2022. ja 2023. aastal	E/K
Kodumajapidamiste sihipärane toetus	jah 2022. aastal anti väikese sissetulekuga rühmadele ühekordset küttoetust 230–270 eurot (2,1 miljonile kodanikule, mis läks maksuma ligikaudu 380 miljonit eurot), korrati 2023. aastal	jah Väikese sissetulekuga kodumajapidamised said 2023. aastal kütusegaasi pealt käibemaksutagastust. Toetus läks maksuma ligikaudu 24 miljonit Poola zlotti (5,5 miljonit eurot).	jah Leibkonnad, kelle sissetulek on väiksem kui 15 000 eurot, saavad oma arvetelt automaatset allahindlust, mis moodustab 15% keskmise leibkonna iga-aastastest kulutustest gaasile. 2023. aastal sai sellist allahindlust 14% kodutarbijatest.
Energiaostuvõimetuse ametlik määratlemine liikmesriigi poolt	ei	jah	ei
Ametlik teave energiaostuvõimetute leibkondade arvu kohta	Riigi ametlikud andmed puuduvad	10,5% (2021)	Riigi ametlikud andmed puuduvad

Allikas: kontrollikoda.

23 Kuigi komisjon on korduvalt rõhutanud energia taskukohasuse tähtsust, ei olnud ta seda kuni kriisi puhkemiseni määratlenud ja mõõtnud ega loonud raamistikku selle selgeks käsitlemiseks. Komisjoni 2020. aasta teatises energiahindade ja -kulude kohta ELis märgitakse, et gaasi hulгимүүгihinnad kõikusid aastatel 2015–2019 vahemikus 10–40 eurot MWh kohta, kuid selles ei kommenteerita selle hinnavaheemiku taskukohasust¹⁵. 2023. aasta märtsis järgis komisjon turuprognose, mis ennustasid gaasi hinnaks järgmisel aastal 50 eurot või vähem MWh eest, ning hoiatas, et selline hinnatase raskendaks nõudluse vähendamist¹⁶. See viitab sellele, et 50 eurot MWh eest võiks olla künnis, mille juures kodumajapidamiste ja tööstuse käitumine muutub. Komisjon ei osutanud sellele kui taskukohasuse künnisele.

24 2020. aastal rõhutas komisjon ELi väiksemat avatust „[energiatoodete rahvusvahelistele turgudele, mis on muutlikud](#)“, juhtides tähelepanu sellele, et gaasihinnad olid Euroopas madalamad kui LNG impordist sõltuvates G20 riikides (Hiina, Lõuna-Korea ja Jaapan). Olukord on nüüd muutunud, kuna EL sõltub üha enam LNG-st, mis on ülemaailmselt turustatav kaup. See suurendab struktuurselt kõrgemate hindade ja volatiilsuse ohtu pingelises turuolukorras. Uus varustuskindluse raamistik näeb ette, et EL pööraks suuremat tähelepanu taskukohasuse küsimusele koos üksikasjaliku tööga kättesaadavuse valdkonnas, kui ta analüüsib gaasivarustuskindlust ja valmistab ette meetmeid.

25 Kriis on sundinud välja töötama mitmesuguseid poliitikameetmeid, mis koos moodustavad raamistiku energia (ja sellest tulenevalt ka gaasi) taskukohasuse täpsemaks käsitlemiseks. Need on järgmised:

- o energiaostuvõimetuse määratlus energiatõhususe direktiivis (2023/1791) (vt [1. selgitus](#));
- o liikmesriikide jaoks kodumajapidamiste ja VKEde elektriarvete subsideerimise künnise kindlaksmääramine ettepanekus võtta vastu [määrused, millega reformitakse ELi elektrituru korraldust](#);
- o gaasihinna ülempiir 180 eurot MWh kohta (järgmise kuu hindades Madalmaade gaasibörsil Title Transfer Facility (TTF)).

¹⁵ COM(2020) 951.

¹⁶ Komisjoni analüüs gaasinõudluse vähendamise koordineeritud meetmete kohta, SWD(2023) 63.

1. selgitus. ELi energiaostuvõimetuse määratlus

„Energiaostuvõimetus“ – leibkonna puudulik juurdepääs põhilistele energiateenustele, kui sellised teenused tagavad esmase ja inimväärse elatustaseme ja tervise, sealhulgas küttele, soojale veele, jahutusele, valgustusele ja seadmete kasutamiseks vajalikule energiale asjaomase riigi kontekstis, olemasoleva riikliku sotsiaalpoliitika ja muude asjakohaste riiklike poliitikameetmete korral, kusjuures selle on põhjendanud erinevad tegurid, sealhulgas vähemalt rahaliste võimaluste puudumine, ebapiisav netosissetulek, suured energiakulud ja kodude halb energiatõhusus.

Allikas: energiatõhususe direktiiv (2023/1791).

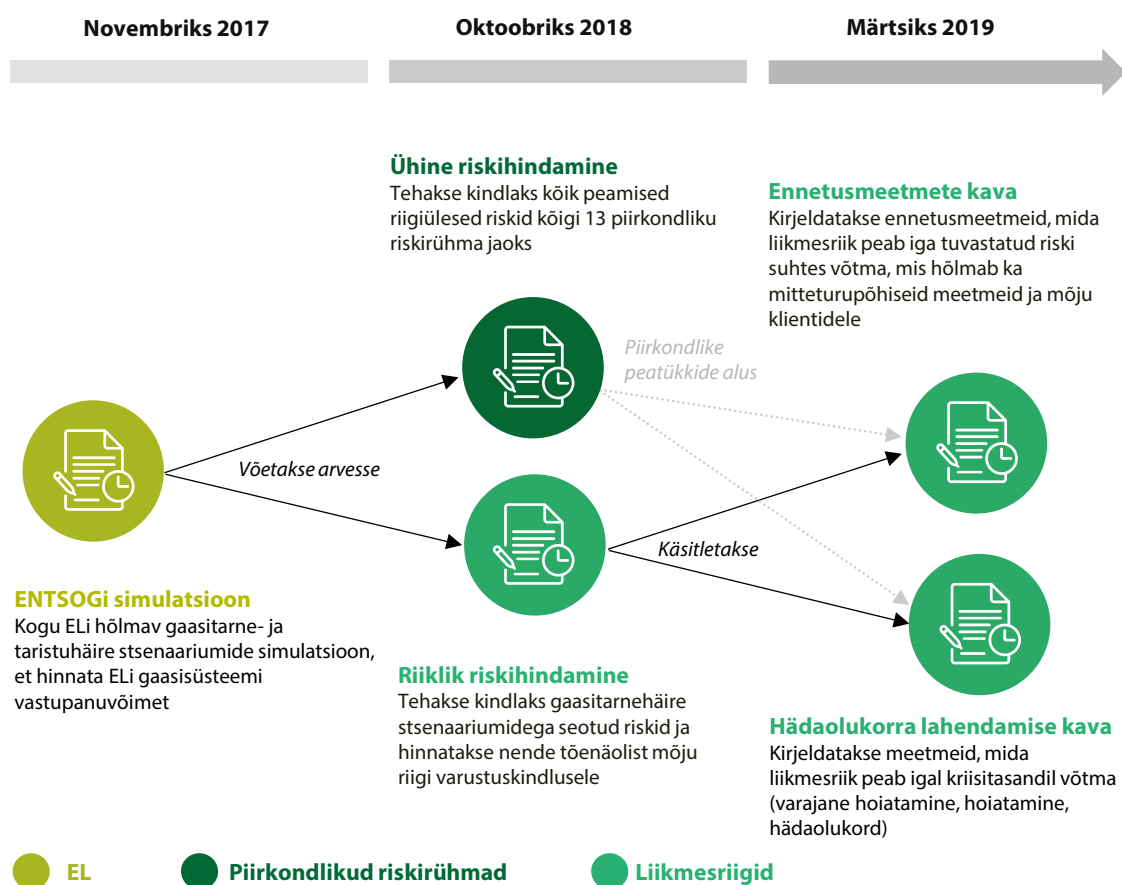
26 Need elemendid moodustavad kolmetasandilise taskukohasuse raamistiku, milles igaüks osaleb erineval määral. Energiaostuvõimetus on kõige pakilisem taskukohasuse probleem, mis mõjutas 2022. aastal 9,3% ELi elanikkonnast, ning seetõttu on see olnud enamiku taskukohasusega seotud ELi ja liikmesriikide meetmete keskmes, mis hõlmab ka mõiste esmakordset määratlemist ELis 2023. aastal. Ka liikmesriikidele künnise kehtestamisega kodumajapidamiste elektriarvete subsideerimiseks kehtestab EL tegelikult taskukohasuse künnise. Hinnalaega määratakse kindlaks gaasi hulgihind, mille ületamisel kehtestab turg ELi hinnangul hinna, mis ei ole taskukohane ega jätkusuutlik. Selles poliitikaraamistikus ei ole veel sõnaselgelt arvesse võetud ega analüüsitud taskukohasust soodustavaid tegureid ja probleeme teatavates ELi peamistes väljundites (ELi tasandi varustuskindluse analüüs, riiklikud energia- ja kliimakavad ning liikmesriikide riskihindamised).

Määrusega (EL) 2017/1938 loodud varustuskindluse raamistik soodustas liikmesriikidevahelist koostööd, kuid mõningad selle peamised väljundid olid puudulikud

Liikmesriikide aruandlusprotsess ennetusmeetmete ja hädaolukorra lahendamise kavade kohta on ebatõhus ja küsitava lisaväärtusega

27 Gaasivarustuskindluse määrusega antakse Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustikule (ENTSOG) ülesanne teha iga nelja aasta järel kogu ELi hõlmav gaasitarne- ja taristuhäire stsenaariumide simulatsioon. Liikmesriigid võtavad selle simulatsiooni tulemusi arvesse, kui nad koostavad ELi gaasivarustuskindluse raamistiku peamisi väljundeid (vt [joonis 8](#)) – riiklike ja ühiseid riskihindamisi, mida kasutatakse ennetusmeetmete kavades ja hädaolukorra lahendamise kavades. Kokkuvõtlikult on nende väljundite eesmärk suunata ja struktureerida iga liikmesriigi meetmeid enne varustuskindluse kriisi ja sellele reageerimiseks.

Joonis 8. Esimene 2017. aasta gaasivarustuskindluse määruse alusel koostatud väljundite kogum

Allikas: kontrollikoda määruse (EL) 2017/1938 põhjal.

28 Komisjon hindab liikmesriikide ennetusmeetmete kavu ja hädaolukorra lahendamise kavu gaasivarustuskindluse määruses sätestatud nõuete alusel ning esitab igale liikmesriigile arvamuse nõuetest lähtuvate konkreetsete punktide ja soovistega. Liikmesriigid peavad neid punkte ja soovitusi oma lõplikes kavades arvesse võtma.

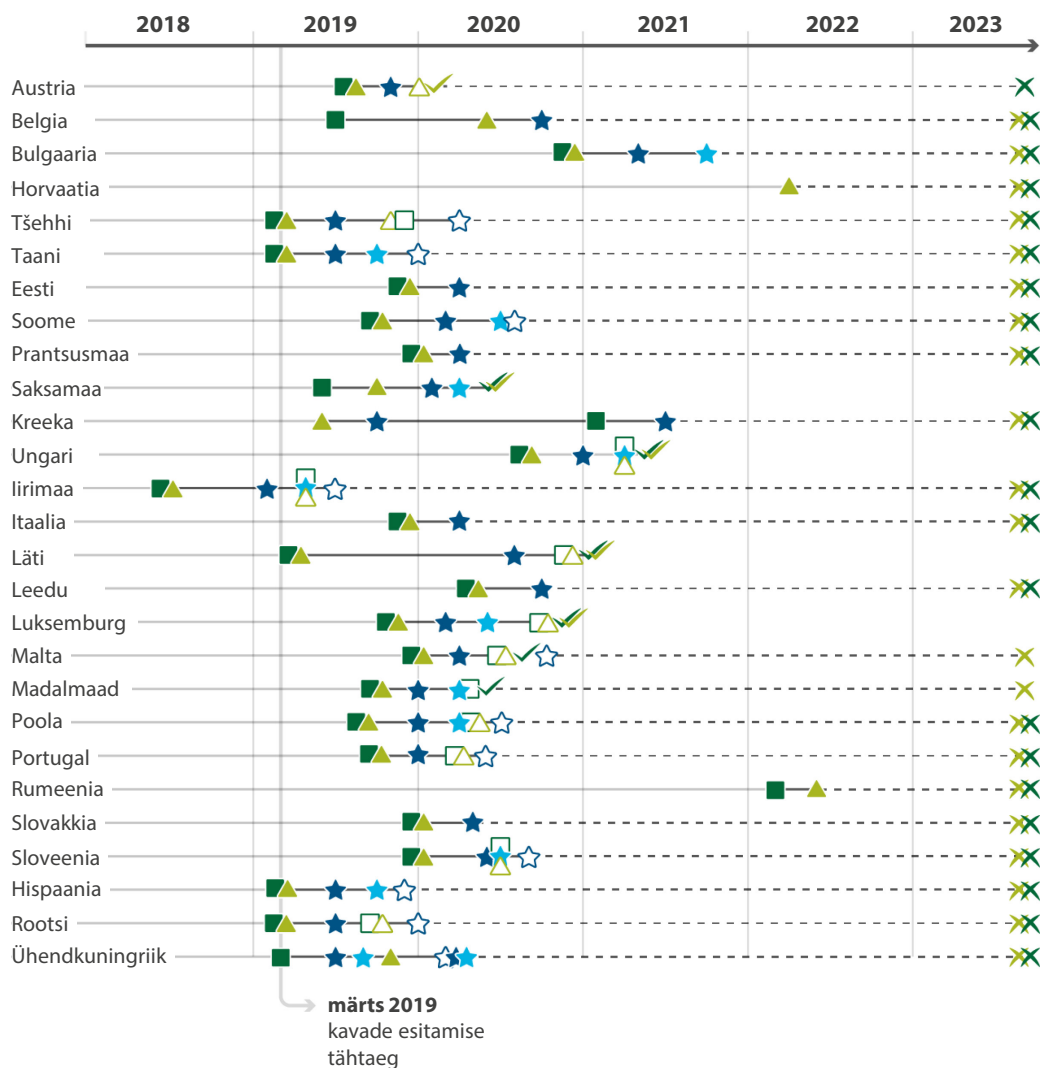
29 Liikmesriigid pidid oma kavad komisjonile esitama 2019. aastal ja 28-st (Ühendkuningriik kaasa arvatud) 25 täitsid selle nõude. Horvaatia ja Rumeenia ei esitanud tähtjaks ühtegi kava, mis viis nende vastu rikkumismenetluse algatamiseni, Küpros aga ei pea kava esitama, kuna ei kasuta gaasi. Komisjon nõudis muudatuste tegemist kõigilt 25 liikmesriigilt, kes kavad esitasid, kuna need ei vastanud täielikult gaasivarustuskindluse määruse nõuetele (vt [joonis 9](#)). Kuus liikmesriiki ei vastanud komisjoni arvamusele ja komisjon ei võtnud nendel juhtudel edasisi teavitusmeetmeid. Ülejäänud 19 liikmesriiki kas vastasid komisjoni arvamusele kirjaga, selgitades oma kavade mitteajakohastamise põhjuseid, või esitasid uuesti vähemalt ühe kava

ajakohastatud versiooni. 11 liikmesriigil paluti seejärel teha täiendavaid ajakohastusi, kuid ükski neist seda ei teinud.

30 Kokkuvõttes leidsime, et 18 liikmesriiki ei olnud ei oma ennetusmeetmete kava ega hädaolukorra lahendamise kava ajakohastamist lõpule viinud ning kaks liikmesriiki ei esitanud tähtjaks mingit teavet (vt [joonis 9](#)). Lisaks leidsime, et komisjon avaldas kolme liikmesriigi kavade varasemad versioonid, ehkki liikmesriigid olid pärast seda ajakohastatud andmeid esitanud. Asjaolu, et protsess jäeti sageli lõpule viimata, hoolimata liikmesriikide ja komisjoni vahelistest arvukatest kontaktidest, viitab sellele, et protsess ise oli tülikas ja ebatõhus. Samuti tekitab see küsimusi nende väljundite lisaväärtuse ja nende kasulikkuse kohta gaasivarustuskindluse edendamisel liikmesriikide ja ELi kui terviku jaoks.

Joonis 9. Ennetusmeetmete ja hädaolukorra lahendamise kavade esimese esitusvooru ja komisjonipoolse läbivaatamise ajakava (2019)

- Ennetusmeetmete kava esitamine
- ▲ Hädaolukorra lahendamise kava esitamine
- ★ Komisjoni esitatud arvamus
- ★ Vastus komisjonile
- Ennetusmeetmete kava uuesti esitamine
- △ Hädaolukorra lahendamise kava uuesti esitamine
- ☆ Komisjoni kiri järelmeetmete kohta
- ✓ Protsess lõpule viidud ✗ Protsess ei ole lõpule viidud

Allikas: kontrollikoda komisjoni esitatud dokumentide põhjal.

31 Gaasivarustuskindluse määruse kohaselt tuleb kavade esitada ja komisjoni poolt neid hinnata iga nelja aasta järel. Uued versioonid tuleb esitada 2023. aasta märtsis. Enamik liikmesriike jäi oma ennetusmeetmete ja hädaolukorra lahendamise kavade esitamisega hiljaks. Komisjon käivitas 2023. aasta juunis 26 EU Piloti (rikkumiseelne protsess) juhtumit puuduolevate kavade saamiseks. 15. jaanuariks 2024 oli ta saanud 23 ennetusmeetmete kava ja 25 hädaolukorra lahendamise kava.

32 Kuigi 2023. aasta ajakohastamise protsess langes kokku Venemaa jätkuva Ukraina-vastase sõjaga, tekitavad need viivitused lisaküsimusi selle kohta, kuidas kõige paremini saavutada kõnealuste väljundite eesmärgid, ilma et see tooks kaasa põhjendamatu halduskoormuse. Komisjon on tunnistanud vajadust arutada liikmesriikidega aruandlusprotsessi reformimist, et muuta see vähem koormavaks ja tagada kvaliteetsemad väljundid¹⁷.

Piirkondlikud riskirühmad edendavad koostööd, kuid tulemused ei vasta ootustele

33 Piirkondliku koostöö struktuur on sätestatud gaasivarustuskindluse määruses, milles määratletakse 13 gaasitarnete riskirühma vastavalt ELi tarnekoridoridele. Liikmesriigid teevad nendes rühmades koostööd, et koostada ühised riskihindamised kõigi asjakohaste riskitegurite (loodusõnnetused, tehnoloogilised, sotsiaalsed, poliitilised jm riskid) kohta. Iga riskirühma juhib üks vabatahtlik liikmesriik. 2018. aastal toetas komisjon nelja riskirühma (Valgevene, Liibüa, Trans-Balkan ja Ukraina), modelleerides nende jaoks mitmesuguseid riskistsenaariume. Riskirühmade olemasolu ise soodustab piirkondlikku koostööd, mis on gaasivarustuskindluse määruse juhtpõhimõte.

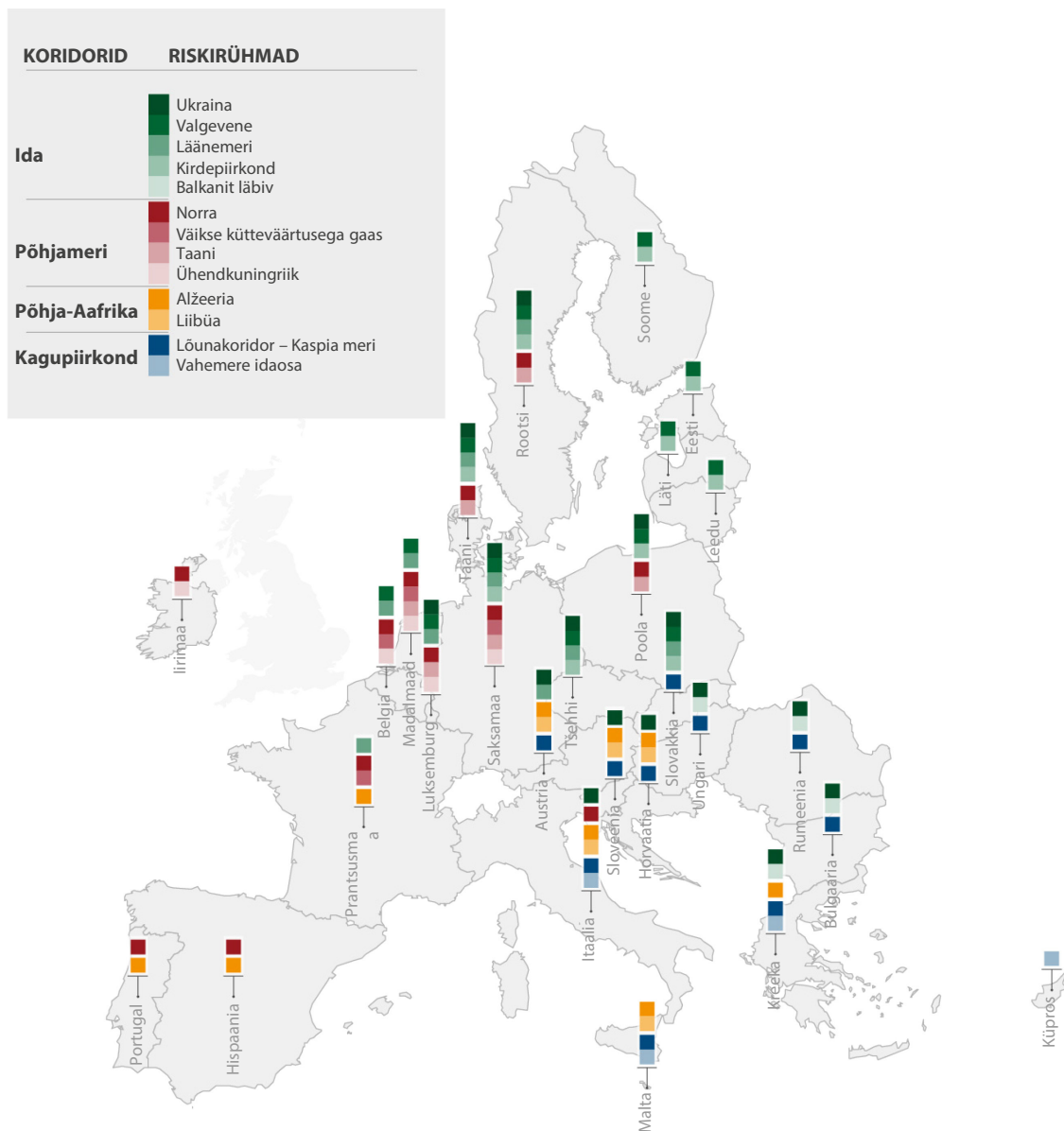
34 Leidsime, et nii sisendid kui ka väljundid olid 13 riskirühmas väga erinevad. Mitu liikmesriiki ei esitanud riskianalüüsi jaoks vajalikke andmeid. Esimesed ühised riskihindamised tuli koostada 1. oktoobriks 2018. Vaid üks riskirühm esitas oma ühise riskihindamise õigeks ajaks, samas kui kahte rühma (Iõunapoolse gaasikoridori rühm ja Vahemere idaosa rühm) ei olnud veel moodustatud, sest taristut ei olnud veel olemas. Komisjonil oli ühiste riskihindamiste koostamisel toetav roll ja ta hindas neid järgmiste kriteeriumide alusel: taristunorm, varustuskindluse norm, riskihindamine ja -analüüs, piirkondlik koostöö. Selle hinnangu põhjal leidis komisjon, et kõik ühised riskihindamised on mitmes aspektis puudulikud. Me ei leidnud tõendeid selle kohta, et riskirühmad oleksid komisjoni hinnangut ühiste riskihindamiste kohta arvesse võtnud.

35 Ühiste riskihindamiste arendamine ja riskirühmade juhtimine nõuab riiklikelt ametiasutustelt suuri jõupingutusi. Probleemiks on ka see, et enamik liikmesriike osaleb mitmes riskirühmas, mõni lausa kuues või kaheksas (vt [joonis 10](#)). Haldussuutlikkust, mida selline töö liikmesriikidelt nõuab, tuleks arvesse võtta ka gaasivarustuskindluse määruse muude väljundite kontekstis (vt punktid [27–32](#)).

¹⁷ Komisjoni hinnang gaasivarustuskindluse määrusele, [SWD\(2023\) 323](#).

Komisjon on kindlaks teinud, et vähene haldussuutlikkus põhjustab probleeme riskirühmade koordineerimisel ja riskihindamiste tegemisel¹⁸.

Joonis 10. Piirkondlike riskirühmade koosseis

Allikas: kontrollikoda määruse (EL) 2017/1938 põhjal.

36 Ühised riskihindamised koostatakse iga nelja aasta järel. Uued dokumendid tuli esitada 1. oktoobriks 2022. Kõik riskirühmad esitasid ühise riskihindamise 2023. aasta lõpuks, v.a kirdepiirkonna rühm (ükski liikmesriik ei avaldanud soovi rühma juhtida) ja Vahemere idaosa rühm (puudub taristu, mis võimaldaks rühma aktiveerida). Komisjon toetas 13 riskirühmast üheksat, sest kaks ei taotlenud toetust ja veel kahel puudus

¹⁸ Samas.

toimiv taristu. Leidsime, et ajakohastatud ühised riskihindamised kujutavad endast komisjoni juhitud modelleerimist, milles keskendutakse Venemaa gaasitarnete täielikule peatamisele.

37 Gaasivarustuskindluse määrase kohaselt peavad ennetusmeetmete ja hädaolukorra lahendamise kavad sisaldama varustuskindluse piirkondlikku mõõdet käsitlevaid osi, eelkõige teavet ühiste meetmete ja koostöömehhanismide kohta (vt punktid [27–32](#)). Need aspektid tuleks igas riskirühmas kokku leppida, et tagada liikmesriikide riiklike kavade piirkondlikes peatükkides esitatud teabe järjepidevus. 2019. aasta ennetusmeetmete ja hädaolukorra lahendamise kavade läbivaatamine näitas, et piirkondlikud peatükid erinesid liikmesriikide ja piirkondlike riskirühmade kaupa märkimisväärselt kvaliteedi ja sisu poolest ning sageli puudus ühe või mitme riskirühma panus.

38 Asjaolu, et piirkondlikud riskirühmad ei esitanud riiklike kavade jaoks vajalikku teavet, tekitab küsimusi nende töö lisaväärtuse kohta. Komisjon on tunnistanud, et eelkõige hädaolukorra lahendamise kavades puudusid piirkondlikult kokkulepitud meetmed piirkondlike kriisidega toimetulekuks, ja ka üldisemalt jäi piirkondlikku mõõdet vajaka¹⁹. Komisjon on tunnistanud ka seda, et „pikaajalised häired võivad endiselt tuua kaasa liikmesriikide koordineerimata meetmete riski, mis võib kahjustada naaberliikmesriikide varustuskindlust“²⁰. Meie analüüs liikmesriikide väljundite kohta näitas, et kuus liikmesriiki lisasid hädaolukorra võimalike meetmete hulka naaberriigile gaasitarnete katkestamise.

39 Need teemad koos liikmesriikide spetsiifiliste probleemidega tõstatavad küsimusi selle kohta, kuidas piirkondlikud riskirühmad peaksid tulevikus töötama (töö jaotus, riskistsenaariumide valik, aruandluse sisu ja vorm, mis läheb kaugemale komisjoni panusest jne), et paremini rakendada koostööst ja piirkondlikust keskendumisest saadavat kasu, tekitamata liigset aruandluskoormust. Meie küsitlus liikmesriikides näitab, et enamik neist (21 vastajat 23-st) sooviks, et varustuskindluse ülesehitus vaadataks läbi ja et seda lihtsustataks, suurendades samal ajal ELi tasandil keskendumist praktilisele koostööle ja vastupidavusmeetmetele.

¹⁹ Samas.

²⁰ Komisjoni ülevaade määrase (EL) 2022/1369 toimimisest, [COM\(2023\) 173](#).

40 Piirkondlikud riskirühmad peavad arvesse võtma ka Venemaa gaasi impordi kiire lõpetamise mõju. Mõned idapoolsete torujuhtmete tarnekoridorid on kaotanud oma tähtsuse, samas kui LNG import suurenes 80 miljardilt kuupmeetrit 2021. aastal 120 miljardi kuupmeetri 2022. aastal²¹. Neid muutunud asjaolusid arvesse võttes on praegune gaasitorujuhtmete trassidel põhinevate riskirühmade koosseis mõnel juhul aegunud. Komisjon on tunnistanud, et „praegune piirkondlik lähenemisviis riskirühmadele ei näi enam olevat otstarbekohane“²².

Liikmesriikidevahelised kahepoolsed solidaarsuskokkulepped jäävad enamasti sõlmimata

41 Solidaarsus on ELi energiapoliitika aluspõhimõte, nagu on sätestatud ELTLi artiklites 194 ja 222 ning veelkord kinnitatud gaasivarustuskindluse määruses. Määruse solidaarsusmehhanism on mõeldud viimase abinõuna. Tõsisel gaasiga seotud hädaolukorras, kui turg ei suuda tarnida piisavalt gaasi, et rahuldada liikmesriigi solidaarsuse alusel kaitstud tarbijate (nagu kodumajapidamised ja esmased sotsiaalteenused) nõudlust, peaksid naaberliikmesriigid andma riigile taotluse korral gaasi kõnealuse nõudluse rahuldamiseks. Määruse kohaselt tuli solidaarsusmeetmete üksikasjad (sealhulgas tehniline, õigus- ja finantskord) naaberliikmesriikide vahel kahepoolselt sõlmida 2018. aasta detsembriks.

42 Isegi kui ametliku solidaarsusmehhanismi käivitamise tõenäosus on väike, ei soovinud liikmesriigid selliseid lepinguid sõlmida. 2018. aasta detsembriks ei olnud sõlmitud ühtegi komisjoni hinnangul vajalikust 40 kokkuleppest. Kuna ka 2020. aasta maiks ei olnud ühtegi kokkuleppet sõlmitud, algatas komisjon solidaarsussätete mittetäitmise tõttu [rikkumismenetluse 25 liikmesriigi suhtes](#). 2024. aasta jaanuari seisuga on sõlmitud kaheksa kokkulepet. Komisjoni sõnul on viivitamise peamised põhjused tehniline keerukus, eksperditeadmiste puudumine riigiasutustes ja raskused õiglase rahalise hüvitamise mehhanismi üle kokkuleppele jõudmisel.

43 Et üle saada seisakust kahepoolse solidaarsuse vallas, eelkõige energiakriisi kontekstis, kehtestati 2023. aastaks nõukogu määrusega 2022/2576 ajutine vaikumisi kohaldatav solidaarsusmeede. Meedet kohaldataks gaasiga seotud hädaolukorras nende liikmesriikide puhul, kellel ei ole kahepoolsed lepinguid.

²¹ Infograafika – [kust pärineb ELi gaas?](#) Euroopa Liidu Nõukogu (25. veebruar 2024).

²² Komisjoni ülevaade määruse (EL) 2017/1938 kohaldamisest, [COM\(2023\) 572](#).

44 2022. aasta detsembris korraldas komisjon koos ELi 11 liikmesriigi ja ENTSOG-iga solidaarsusmeetme katsetuse, mille käigus testiti gaasivarustuskindluse määrase ja määrasega (EL) 2022/2576 kehtestatud raamistikku gaasivarustuskindluse hädaolukorrale reageerimiseks. Valitud stsenaariumi peamine fookus oli Venemaa gaasitarnete täielik peatamine. Katsetus kinnitas üldiselt ELi valmisolekut gaasiga seotud hädaolukorraks, kuid tõi esile ka jätkuvaid probleeme ja mitmeid valdkondi, mis vajavad täiendavat tööd. See hõlmab solidaarsustaotluse alusel tarnitava gaasi eest õiglase hüvitise maksmise keerukust, isegi määruuses 2022/2567 sätestatud ajutise mehhanismi alusel. Katsetuse peamistele leidudele tuginedes on komisjon jõudnud järeldusele, et vaikumisi kohaldatav solidaarsuskord tuleks muudetud direktiivi 2009/73/EÜ jõustumisel alaliseks muuta²³.

Ühishuviprojektide valik oli keeruline ja projektide tulemused on ebaselged

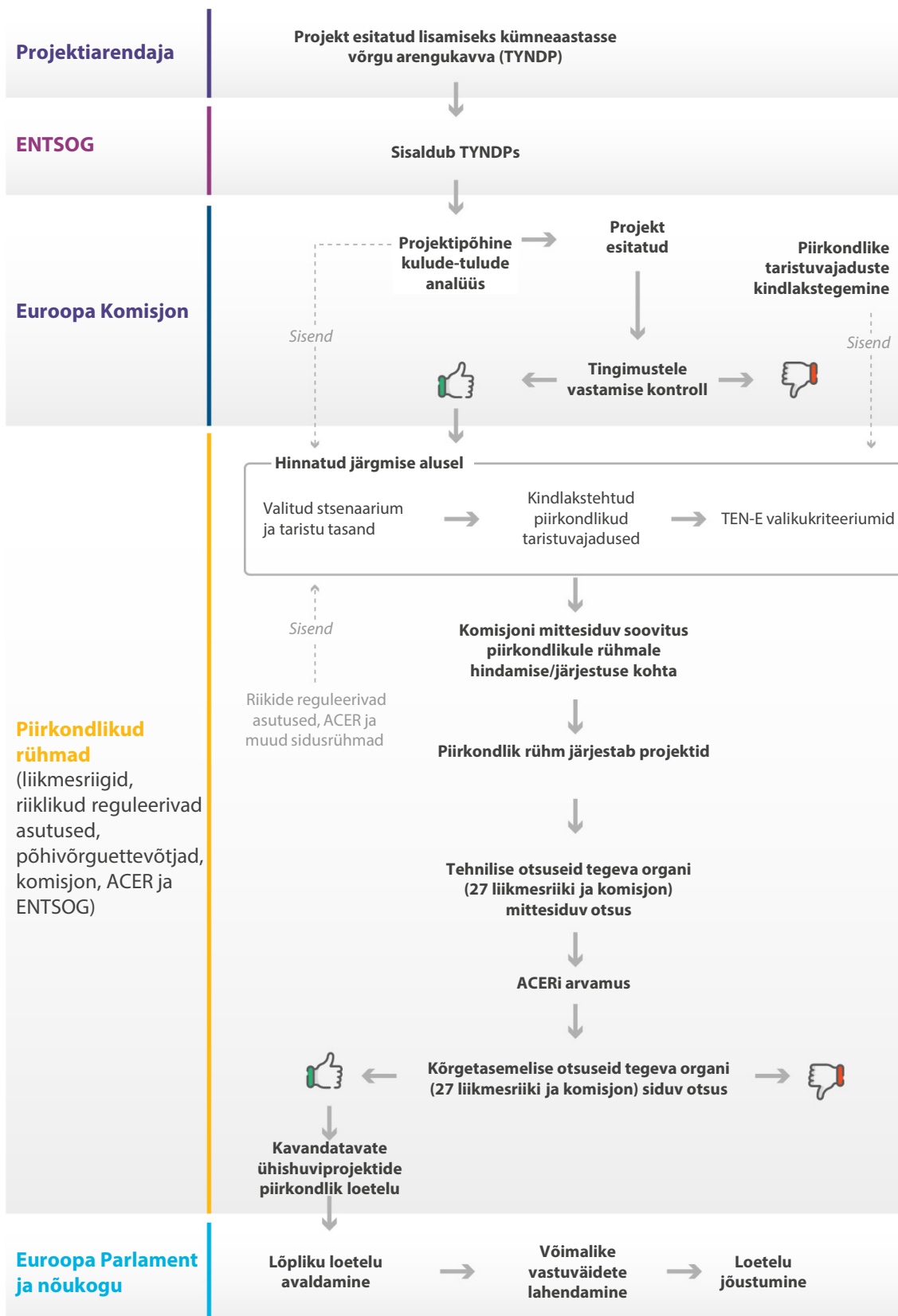
45 Gaasi ühishuviprojektide valimise protsessis on kolm põhietappi.

- Esimene on kulude-tulude analüüs. Järgmise etappi jõudmiseks peab analüüsi tulemus olema positiivne ja projekt peab omama piiriülest mõju.
- Teises etapis tehakse kindlaks piirkondlikud taristuvajadused, sealhulgas varustuskindluse vajadused, tuginedes taristu puuduste hinnangule ENTSOG-i viimases kümneaastases võrgu arengukavas ning arutelule liikmesriikidega nende gaasitaristu praeguste vajaduste üle riiklikul ja piirkondlikul tasandil.
- Kolmandas etapis hindab komisjon iga projekti suhtelist väärtust mitme TEN-E määruses loetletud kriteeriumi (nt turgude integreerimine, varustuskindlus, konkurents, jätkusuutlikkus) alusel. Selles etapis antakse projektidele punkte vastavalt kindlakstehtud vajadustele.

²³ COM(2023) 547.

46 Protsessi tulemusel koostatakse kavandatavate ühishuviprojektide mittesiduv pingerida, mille komisjon esitab ühele neljast liikmesriikide piirkondlikust rühmast (põhja-edela, põhja-kagu, lõuna ja Läänemere gaasikoridorid). See on aluseks ka ühishuviprojektide lõplikule loendile, mille koostab 27 liikmesriigist ja komisjonist koosnev kõrgetasemeline otsuseid tegev organ, kes ei ole seotud ühegi varasema tulemuse või pingereaga (vt [joonis 11](#)). Leidsime, et 10% projektidest, mis sisaldasid viimases kolmes ühishuviprojektide loendis, ei soovitatud lisada komisjoni mittesiduvatesse loenditesse, sest komisjoni võrdlev analüüs näitas, et need olid vähem kasulikud kui alternatiivsed projektid samas piirkonnas. Kui projekt on liigitatud ühishuviprojektiks, võib see taotleda ELi rahastust Euroopa ühendamise rahastust (vt punkt [07](#) ja [I lisa](#)).

Joonis 11. Gaasi ühishuviprojektide valimise protsess

Allikas: kontrollikoda komisjoni andmete põhjal.

47 Meie küsitlus liikmesriikides näitas, et paljud neist (16 vastajat 20-st) toetavad ühishuviprojektide valikuprotsessi. Leidsime aga protsessis mitmeid probleeme, millest saab vesinikuvaldkonna ühishuviprojektide edaspidisel valimisel õppust võtta.

48 Projektide elluviimise kiirendamiseks pidid liikmesriigid eelistama ühishuviprojekte, et need kiiremini heaks kiita kui muud gaasitaristu projektid. Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti (ACER) järelevalve näitab, et 45% gaasi ühishuviprojektidest ületas TEN-E määruses sätestatud 3,5-aastast heakskiidu tähtaega²⁴. Meie küsitluses küsiti, kas liikmesriigid on kehtestanud õiguslikud ja/või regulatiivsed sätted, et võimaldada gaasi ühishuviprojektidele loa andmist kiirendatud korras. Kümme liikmesriiki 21-st vastasid, et nad ei olnud seda teinud. Ühishuviprojektid hilinevad liikmesriikides olenemata sellest, kas luba on antud kiirendatud korras või mitte, ja ACERi järelevalve ühishuviprojektide arengu üle ei näita, et viivituste peamine põhjus oleks seotud lubade andmisega. See viitab sellele, et kiirendatud lubade andmine iseenesest ei ole piisav, tagamaks, et ühishuviprojektid viiakse ellu kiiremini kui teised gaasiprojektid.

49 Ühishuviprojektide valimise protsess toob tavaliselt kaasa suurima eeldatava kasuga üksikprojektide valimise, jättes teised projektid kõrvale. 20%-l juhtudest kalduti sellest põhimõttest kõrvale (57 ühishuviprojekti 291-st kõigi viie loendi peale kokku). Kõigepealt valiti välja eesmärk (nt gaasi piirkondliku hoiustamise suurendamine)²⁵, ja selle all loetleti konkureerivate või potentsiaalselt konkureerivate ühishuviprojektide klastrid. Seejärel jäeti turu otsustada, milliseid neist ellu viia. Seda, miks mõningate ühishuviprojektide puhul valiti klastripõhine lähenemisviis ja teiste puhul mitte, ei ole komisjon selgitanud. Keerulisest valikumenetlusest hoolimata ei anna klastripõhine lähenemisviis selget tulemust, st ühte konkreetset ühishuviprojekti, vaid tulemuseks on mitu sama eesmärki täitvat ühishuviprojekti.

50 Viies gaasi ühishuviprojektis on loetletud kokku 291 projekti (vt [joonis 3](#)), millel oli või võib olla positiivne mõju ELi varustuskindlusele. Näiteks leidsime, et 18 ühishuviprojekti, mida rahastati Euroopa ühendamise rahastust ehituseks (vt [I lisa](#) ja [II lisa](#)), on parandanud või parandavad liikmesriikide gaasivõrkude ühendamist ja mitmekesistavad nende gaasitarneid. Muid lõpuleviidud ühishuviprojekte Euroopa ühendamise rahastust ei rahastatud, kuid nad on avaldanud sarnast positiivset mõju, eelkõige hiljutise varustuskindluse kriisi kontekstis. Tegelikult on eraldiseisvaid projekte vähem kui 291, sest mõned korduvad mitmes loendis, mõned on ellu viimata

²⁴ „Consolidated report on the progress of electricity and gas PCIs“, ACER (2023), lk 20.

²⁵ Määruse (EL) nr 347/2013 VII lisa.

ja mõned koondati kokku, et moodustada uusi projekte. Kuigi iga ühishuviprojektide valikuprotsess annab selge tulemuse (ametlik ühishuviprojektide loend), ei ole komisjonil võimalik anda ülevaadet kõigi 291 gaasi ühishuviprojekti projekti lõpptulemustest ning ta leiab, et ainult 20 praeguses loendis olevat gaasiprojekti on ühishuviprojektid. Tema ühishuviprojektide läbipaistvusplatvorm annab ülevaate ainult projektidest, mis on pärit viimasest (viiendast) ühishuviprojektide loendist, ja varasematest ühishuviprojektidest, mis komisjonile teadaolevalt on lõpetatud või ehitusjärgus. Puuduliku teabe tõttu projektide tulemuste kohta on keeruline hinnata ühishuviprojektide elluviimise määra ja ühishuviprojektina määratletud projektide lisaväärtust.

Ebapiisavad edusammud süsinikdioksiidi kogumisel, säilitamisel ja kasutamisel võivad ohustada pikaajalist varustuskindlust

51 Gaasitarbimisega seotud CO₂ heide muutub ELi kliimaeesmärke (eelkõige 2050. aastaks netonullheite saavutamist) silmas pidades ELi varustuskindluse üha olulisemaks osaks. Isegi kui võtta arvesse gaasitarbimise eeldatavat olulist vähenemist, vajab EL 2040. aastal siiski märkimisväärses koguses maagaasi energiamahukates tööstusharudes, millega kaasneb paratamatult tööstusprotsessidega seotud CO₂ heide²⁶, samuti energiasektoris²⁷. Süsinikdioksiidi kogumine, säilitamine ja kasutamine kuulub seega IEA määratletud pikaajalise varustuskindluse raamesse (vt punkt **01**), eelkõige toetades mitmekesist, tasakaalustatud ja kliimaneutraalset elektrivõrku²⁸. Komisjon on määratlenud süsinikdioksiidi kogumise, säilitamise ja kasutamise kriitilise tähtsusega strateegilise nullnetotehnoloogiana²⁹.

52 Ühes varasemas auditis leidsime, et aastatel 2009–2017 ei suutnud kumbki süsinikdioksiidi kogumist, säilitamist ja kasutamist toetav ELi programm seda tehnoloogiat ELis kasutusele võtta ning et vaatamata suurtele rahalistele vahenditele ei ole ühtegi kavandatud ärilist projekti lõpule viidud ega rakendatud³⁰. Praeguseks on ELis neli süsinikdioksiidi kogumise, säilitamise ja kasutamise ärilist projekti, mille raames on võimalik koguda kuni 1,5 miljonit tonni süsinikdioksiidi aastas³¹. Komisjon

²⁶ CO₂ kogumine, kasutamine ja säilitamine, Euroopa Komisjon.

²⁷ „The role of natural gas in Europe towards 2050“, NTNU (2021).

²⁸ „A new era for CCUS“, IEA (22. veebruar 2024).

²⁹ Ettepanek nullnetotööstuse määruse kohta, COM(2023) 161.

³⁰ Eriaruanne 24/2018.

³¹ „CCUS project explorer“, IEA.

on teinud ettepaneku seada 2030. aastaks süsinikdioksiidi säilitamise võimsuse eesmärgiks 50 miljonit tonni aastas, kuid selle kasutamisele ei ole eesmärki seatud. Hinnanguliselt tuleb 2050. aastaks süsinikdioksiidi kogumise, säilitamise ja kasutamise kaudu igal aastal koguda kuni 450 miljonit tonni CO₂, et saavutada ELi kliimaeesmärgid³². Võrdluseks võib öelda, et ELi energiakasutusest tulenev CO₂ heide oli 2022. aastal ligi 2,4 miljardit tonni³³. Kui süsinikdioksiidi kogumine, säilitamine ja kasutamine selles vallas ei edene, võib see ohustada ELi pikaajalist gaasivarustuskindlust. Komisjon avaldas 2024. aasta veebruaris süsinikdioksiidi kogumise, säilitamise ja kasutamise strateegia.

ELi kriisile reageerimise meetmed andsid turule tugevaid signaale, kuid sageli ei ole võimalik tõendada neile seatud eesmärkide saavutamist

53 Kriis, mille põhjustas Venemaa sissetung Ukrainasse, koos sellega, mida nõukogu on nimetanud [Venemaa poolseks gaasitarnete relvana kasutamiseks](#), panid proovile ELi vastupanuvõime ootamatule muutusele pakkumise ja nõudluse tasakaalus. Hindasime, kas ELi poolt kriisile reageerimiseks võetud meetmed tagasid varustuskindluse (vt [joonis 5](#)). Eeldasime, et:

- o ELi poliitika abil vähendati gaasinõudlust 15% võrra;
- o rakendati gaasi kohustusliku hoiustamise meetet ja see tõi kaasa suurema kindluse;
- o hinnalagi peaks tagama tõhusa hinna ülempiiri gaasiga kauplemiseks ELis;
- o komisjon suudab tõendada, et AggregateEU täidab oma seatud eesmärgid;
- o komisjonil on võimalik koordineerida ELi meetmeid ja läbirääkimisi gaasi tootvate kolmandate riikidega, et parandada varustuskindlust.

³² SWD(2024) 63 final, mõjuhindamisaruanne, 1. osa.

³³ „CO₂ emissions from EU territorial energy use“, Eurostat.

Gaasinõudluse vähendamine 15% võrra saavutati tänu liikmesriikide meetmetele, samuti kõrgetele hindadele ja soojale talvele

54 Komisjon hindas 2022. aasta juulis, et Venemaa gaasitarnete täielik peatamine võib 2022.–2023. aasta talve lõpuks põhjustada 30 miljardi kuupmeetri suuruse puudujäägi ELi tarnetes ja hoidlate ammendumise, isegi kui LNG impordimaht on suur³⁴. Selle probleemi ennetamiseks kehtestati nõukogu määrusega (EL) 2022/1369 nõudluse vabatahtlik vähendamine vähemalt 15% (45 miljardit kuupmeetrit), esialgu ajavahemikuks 2022. aasta augustist kuni 2023. aasta märtsini, mida seejärel pikendati 2024. aasta märtsini.

55 Gaasitarbimine ELis oli 2022. aasta augustile (mil võeti vastu 15% eesmärk) eelnenud aasta jooksul juba vähenenud 10%, mida põhjustasid kõrged hinnad³⁵. Määruses 2022/1369 sätestatud eesmärk andis turule selge signaali ja tegevusraamistiku. Vastavalt ajakohastatud riiklikele energia- ja kliimakavadele, mille 17 liikmesriiki 2023. aastal esitasid, keskendusid lühiajalised nõudluse vähendamise meetmed kahele peamisele valdkonnale: gaasi/elektri säästmise teavituskampaaniad ning kütte ja jahutuse vähendamise meetmed. Eesmärk ületati perioodil 2022. aasta augustist kuni 2023. aasta märtsini, mil gaasitarbimine ELis 18% vähenes. Komisjoni hinnangul tuli 50% sellest vähenemisest kodumajapidamiste, 43% tööstuse ja 7% elektritootmisest arvelt³⁶.

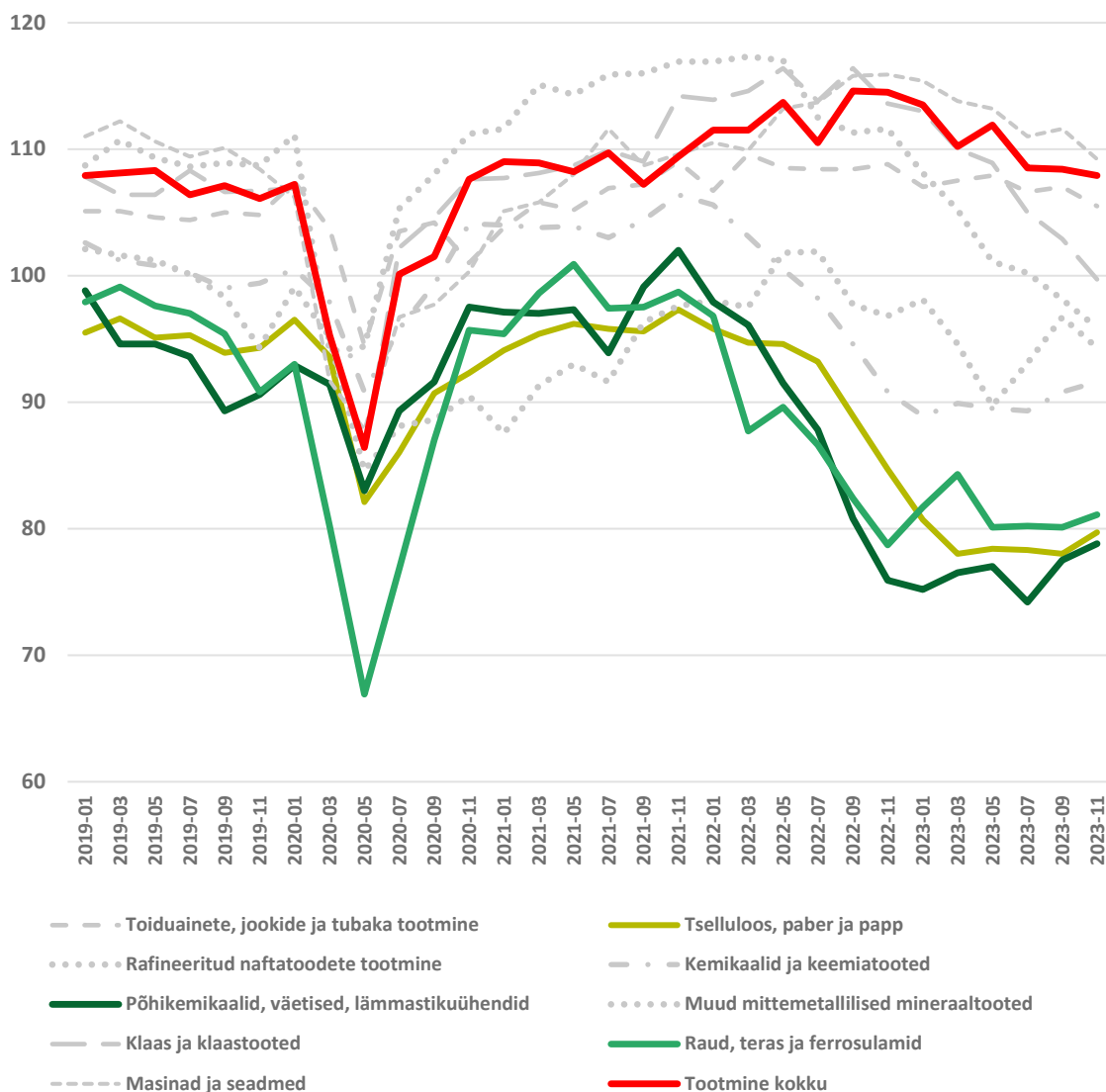
56 Kuigi liikmesriikide võetud meetmed aitasid nõudlust vähendada, on raske kindlalt hinnata nende meetmete suhtelist mõju võrreldes muude, nende kontrolli alt väljas olevate teguritega. Näiteks reageerisid kodumajapidamised ja ettevõtted nii kõrgematele hindadele kui ka gaasi säästmise teavituskampaaniatele, samas kui komisjoni hinnangul oli kuuendik nõudluse vähenemisest 2022.–2023. aasta talvel tingitud soojast ilmast, mis vähendas gaasi nõudlust kütte otstarbeks. Samuti põhjustasid 2022. aastal tööstuse nõudluse 18%-list vähenemist aastases võrdluses mitmesugused tegurid, sealhulgas üleminek teisele kütuseliigile, energiatõhususe meetmed ja nõudluse järsk vähenemine (gaasi kõrge hind, mis põhjustas tootmise lõpetamise). Nõudlus on kõige rohkem vähenenud energiamahukates tööstusharudes (nt raud ja teras, põhikemikaalid ning paberimass ja paber), kus tootmine on jäänud allapoole kriisieelset taset (vt [joonis 12](#)).

³⁴ Komisjoni teatis „Säästame gaasi turvalise talve nimel“, [COM\(2022\) 360](#).

³⁵ „EU gas consumption decreased by 17.7 %“, Eurostat (19. aprill 2023).

³⁶ [SWD\(2023\) 63](#).

Joonis 12. Kuu toodang mahu järgi, tootmine ELis 2019. aasta jaanuarist kuni 2023. aasta novembrini (2015 = 100)

Allikas: joonise autor Anouk Honoré (Oxford Institute for Energy Studies), Eurostati andmete põhjal.

Kogu ELi hõlmav gaasihoidlate täitmise kohustus täideti, järgides varasemat tava ja luues suurema kindluse

57 Gaasihoidlad tarnivad 25–30% ELis talvekuudel tarbitavast gaasist. Sellel on oluline roll Euroopa gaasisüsteemi tasakaalustamisel, eelkõige talve tippnõudluse täitmisel. Enne kriisi kontrollis Gazprom ligikaudu 10% ELi maa-alustest gaasihoidlatest³⁷. 2021. aastal täideti need hoidlad palju väiksemas mahus kui nii eelmistel aastatel kui ka muudes ELi hoidlates, osaliselt [Venemaa poolse gaasitarnete relvana kasutamise](#) tõttu. ACER on sedastanud, et 2022. aasta jaanuaris „ei teatanud enamik gaasivaldkonna riiklike reguleerivaid asutusi, et praegune gaasihoidlate täituvuse tase oleks olnud suur probleem“³⁸.

58 2022. aasta juunis kehtestas EL gaasihoidlate täitmise kohustuse. 1. novembriks 2022 pidid kõik ELi maa-alused gaasihoidlad olema täidetud 80% ulatuses ja seejärel kuni 2025. aastani iga aasta 1. novembriks 90% ulatuses, vahe-eesmärkidega veebruariks, maiks, juuniks ja septembriks. Kõik need eesmärgid on praeguseks saavutatud ja isegi ületatud (2023. aasta novembris olid hoidlad täidetud 99% ulatuses), mis annab tunnistust, et EL suudab keskmiseks talveks piisavad gaasivarud tagada. Sellega on gaasihoidlatega manipuleerimise kordumise oht kõrvaldatud.

59 Meede loob kindlust, kuid ei erine märkimisväärselt varasemast tavast. See vastab hoidlate keskmisele täituvusele ELis enne kriisi (vt [joonis 13](#)). Aastatel 2016–2020 oli hoidlate keskmine täituvus kogu ELis iga aasta 1. novembri seisuga 91,5%³⁹. 11 liikmesriigil, kelle arvele langeb 56% ELi gaasitarbimisest, olid enne kriisi riiklikud hoiustamiskohustused ja neljal liikmesriigil olid strateegilised gaasitagavarad⁴⁰.

³⁷ Komisjoni aruanne teatavate gaasi hoiustamisega seotud aspektide kohta, [COM\(2023\) 182](#).

³⁸ „Report on Gas Storage Regulation and Indicators“, ACER (2022).

³⁹ „Aggregated Gas Storage Inventory (Data overview/Historical data)“, Gas Infrastructure Europe (GIE).

⁴⁰ „Report on Gas Storage Regulation and Indicators“, ACER (2022).

Joonis 13. Keskmine hoidlate täituvus ELis

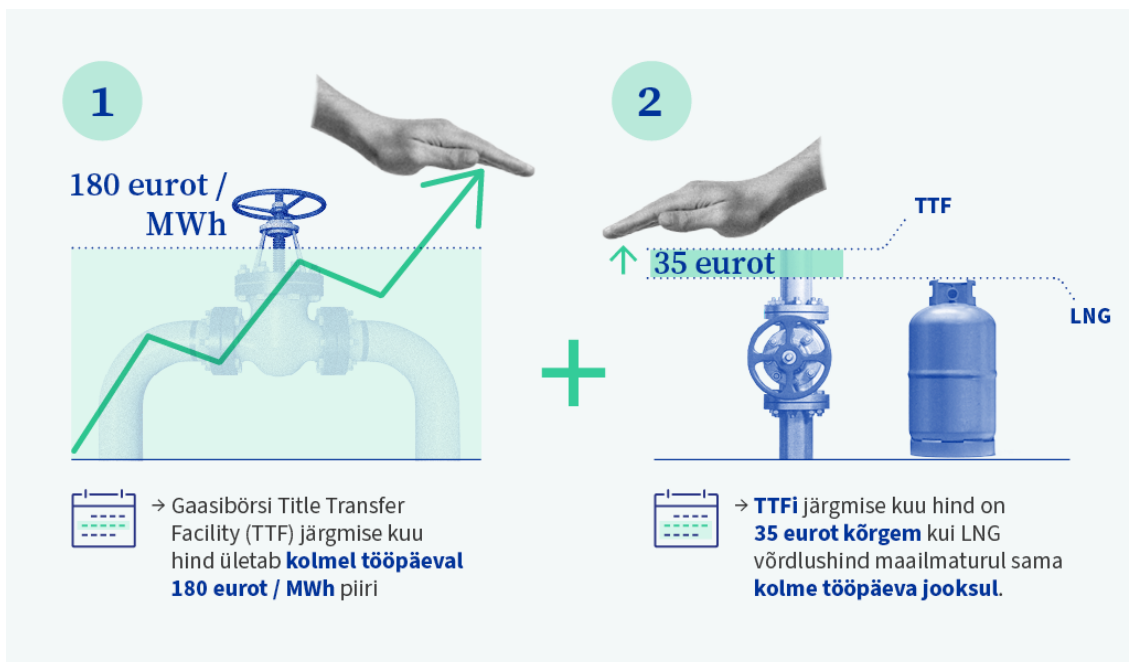
Allikas: kontrollikoda GIE põhjal.

Gaasihinna ülempiiri võimaliku rakendamisega on seotud riskid

60 Gaasihinna ülempiiriks nimetatava turukorreksioonimehhanismi eesmärk on korrigeerida seda, mida komisjon peab turuhäireks, nagu gaasihindade tõus 2022. aasta augustis. See käivitatakse siis, kui Madalmaade gaasibörsil kaubeldavate järgmise kuu gaasifutuuride hind ületab 180 eurot MWh kohta ja LNG ülemaailmse võrdlushinna 35 euroga MWh kohta (vt [joonis 14](#)). See tähendab, et ELis ei oleks teatud ajavahemikul võimalik osta ega müüa kõige sagedamini kaubeldavaid gaasifutuuere hinnaga, mis ületab määruse 2022/2578 kohaselt arvatud ülempiiri. Ülempiiri kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2025. Komisjon väidab, et hinnalagi piiras energiakriisi ajal hindu ELi gaasiturgudel⁴¹. Selle tõhusust ei ole siiski võimalik hinnata, kuna seda ei ole seni kasutatud; küll on aga kindlaks tehtud mõned selle võimaliku aktiveerimisega seotud riskid.

⁴¹ COM(2023) 650 final.

Joonis 14. Gaasihinna ülempiiri aktiveerimine

Allikas: Euroopa Liidu Nõukogu.

61 Hinnalage kohaldatakse kõigi lepingute suhtes, mis on sõlmitud ELi gaasikauplemisplatvormidel gaasi tarnimiseks tulevikus üheks kuuks kuni üheks aastaks. Seda ei kohaldata muud liiki lepingute ega väljaspool ELi sõlmitud lepingute suhtes. Vähemalt üks ülemaailmne börs on teinud korraldusi gaasiga kauplemise üleminekuks Madalmaadest Ühendkuningriigi kauplemisplatvormile ilma lisakuludeta, juhul kui rakendatakse hinnalage. Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve peab tõenäoliseks, et gaasiga kauplemine liigub EList välja, kui hinnad hakkavad hinnalaele lähenema⁴². Ta on hoiatanud, et kui see juhtub, „**võib see mõjutada turgude nõuetekohast toimimist ja lõppkokkuvõttes finantsstabiilsust**“. Tõsise gaasipuuduse korral, mis põhjustab järsu hinnatõusu, on komisjonil õigus ülempiir tühistada.

⁴² „Effects assessment of the impact of the market correction mechanism on financial markets“, ESMA (2023).

AggregateEU on tekitanud turul huvi, kuid andmed selle kasutegurite hindamiseks on ebapiisavad

62 2022. aasta aprillis lõi komisjon gaasi ühiseks ostmiseks ELi [energiaplatvormi](#). See viis AggregateEU-ni, mis käivitati 2023. aasta aprillis, esialgu kuni sama aasta detsembrini. Komisjoni sõnul on AggregateEU eesmärk pakkuda gaasi ostmiseks ja müümiseks alternatiivset kanalit, sealhulgas ühisostude kaudu, samuti nõudluse koondamise teenust ja uusi koostöövorme. Muud peamised kavandatud eelised on suurem läbipaistvus, toetus sisemaariikide väiksematele ettevõtetele (seoses LNG ostmisega) ja selliste koostöömudelite hõlbustamine nagu ühisostud keskse ostja kaudu⁴³. Platvormi kasutamise tagamiseks pidid 24 ELi gaasivõrguga ühendatud liikmesriiki (Iirimaa, Malta ja Küpros on sellest vabastatud) tagama, et nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate üksuste nõudlus vastab 15%-le liikmesriigi hoidlate täituvuse eesmärgist 2023. aasta lõpus⁴⁴.

63 Praktikas on AggregateEU veebiplatvorm, mis koondab ELis asuvate või [energiaühendusse](#) kuuluvate riikide üksuste (tööstusettevõtted, kauplejad jne) gaasinõudlust vastavalt liikmesriikidele, kuhu nad soovivad gaasi tarnida, ning kutsub tarnijaid üles tegema pakkumisi. Nõudlus ja pakkumine viiakse proportsionaalselt vastavusse ja järjestatakse hinna alusel (seega on kõigil ostjatel võrdne võimalus osta oma tarnekoha madalaima hinnaga). Sellega komisjoni osalus lõpeb. Ostjad ja müüjad peavad läbirääkimisi väljaspool platvormi raamistikku ega ole seotud seal pakutavate hindadega.

64 AggregateEU paistab täitvat oma eesmärki toetada väiksemaid ettevõtteid, kuna kaks kolmandikku ettevõtetest, kes soovivad platvormi kaudu gaasi osta, liigitab komisjon väikesteks üksusteks (ühes liikmesriigis asuvad ettevõtted või kohalikud gaasi jaemüüjad).

⁴³ „AggregateEU – questions and answers“, Euroopa Komisjon.

⁴⁴ Nõukogu määrus (EL) 2022/2576.

65 Nagu kavandatud, pakub AggregateEU alternatiivset kanalit gaasi ostmiseks ja müümiseks. 2023. aastal toimus platvormil neli sobitamiskoost, milles osales 180 üksust, kes avaldasid soovi osta gaasi mahus 54 miljardit kuupmeetrit. Taotletud maht vastab 50%-le ELi gaasihoidlate võimsusest, mis on palju suurem kui seaduses sätestatud kohustuslik 15% ELi gaasihoidlate täituvusest. See viitab sellele, et AggregateEU on tekitanud gaasiettevõtete seas tõelist huvi. Me ei suutnud aga kindlaks teha AggregateEU poolt gaasikauplemissuhtlusele antavat lisaväärtust ega turutõrget, mida AggregateEU käsitleb, kuna kriisi põhjustatud hinnaerinevused ELi gaasiturudel olid AggregateEU käivitamise ajal juba oluliselt vähenenud⁴⁵.

66 Selleks et hinnata, mil määral on realiseerunud muud eelised, mida AggregateEU komisjoni väitel pakub (vt punkt 62), on sõlmitud lepingute kohta vaja teavet, mis ei ole kättesaadav. Komisjonil ei ole juurdepääsuõigust lepingutele, mis on sõlmitud platvormil tehtud pakkumiste tulemusel. Ta ei tea, kas need olid kahepoolsed või tehtud ühisostukonsortsiumide kaudu, või kas makstud hinnad olid madalamad kui peamistel ELi gaasiga kauplemissuhtluse platvormidel pakutavad hinnad. Komisjon on sellest teadlik ja on märkinud, et kavast saaks täit kasu ainult juhul, kui „komisjon ja liikmesriigid tagavad ELi energiaplatformile kavandatavate ja ostetud gaasitarnete läbipaistvuse kogu liidus, et hinnata, kas varustuskindluse ja energiasolidaarsuse eesmärgid on täidetud“⁴⁶.

Rahvusvaheline teavitustegevus andis tugevaid sõnumeid, kuid vähe võimalusi komisjoni seatud eesmärkide saavutamiseks

67 Lisaks gaasi ühise ostmise toetamisele on ELi energiaplatformi eesmärk koordineerida ELi tegevust ja läbirääkimisi tarneahela eelneva etapi välise tarnijatega, et takistada ELi riikidel üksteise üle pakkumist, võimendades samal ajal meie poliitilist ja turukaalu, et saavutada paremad tingimused kõigi ELi tarbijate jaoks⁴⁷. Selle saavutamiseks on komisjon käivitanud mitu gaasi tootvatele riikidele suunatud teavitusalgatust ning tal on õigus üle vaadata valitsustevahelised energiakokkulepped liikmesriikide ja ELi mittekuuluvate riikide vahel. Leidsime, et mõlemal juhul puuduvad komisjonil vahendid ja õiguslik pädevus seatud eesmärkide saavutamiseks.

⁴⁵ „Market monitoring report on key developments in EU gas wholesale markets“, ACER (juuni 2023).

⁴⁶ Komisjoni teatis „Energiaalane hädaolukord: ühine ELi ettevalmistus ja kaitse ning ühisostud“, COM(2022) 553 final.

⁴⁷ ELi energiaplatform, Euroopa Komisjon (21. september 2023).

68 Kriisile reageerimiseks käivitas komisjon teavitustegevuse, tuginedes oma paljudele pikaajalistele kahepoolsetele kontaktidele gaasi tootvate kolmandate riikidega. Tegevuse eesmärk oli saata tugev sõnum, et EL võtab meetmeid gaasitarnete mitmekesistamiseks, suurendades seeläbi oma varustuskindlust. Komisjon allkirjastas mittesiduvad ühisavaldused USA, Norra ja Kanadaga ning vastastikuse mõistmise memorandumid Egiptuse/Iisraeli ja Aserbaidžaaniga. Võttes aga arvesse nende dokumentide olemust ja komisjoni piiratud pädevust rahvusvahelistes küsimustes, on hoolimata komisjoni võetud sammudest nende abil väga vähe võimalusi saavutada konkreetseid tulemusi, mis parandaksid ELi gaasivarustuskindlust. Mõni nendes dokumentides deklareeritud sammudest, näiteks kavatsus töötada koos Norraga välja vahendid energiaturgude stabiliseerimiseks või luua ELi-Kanada LNG tööühm, ei ole andnud soovitud tulemust.

69 Liikmesriigid suhtlevad kahepoolset gaasi tootvate kolmandate riikidega. Teatavatel juhtudel, nagu on määratletud nõukogu [otsuses \(EL\) 2017/684](#), peavad nad teatama komisjonile kõigist energiaalastest valitsustevahelistest kokkulepetest. Otsusega kehtestati nõue, et komisjon peab eelnevalt (enne allakirjutamist) hindama gaasi ja naftaga seotud valitsustevahelisi kokkuleppeid, et aidata tagada selliste lepingute kooskõla ELi õigusega. Ühe valitsustevahelisi energiakokkuleppeid jälgiva instituudi andmetel on alates kriisi algusest [liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel sõlmitud väga palju eri liiki kokkuleppeid](#). Neist ühestki ei ole komisjonile teatatud. Kuna need kokkulepped ei ole avalikud, on komisjonil raske teada, mis liiki lepinguid liikmesriigid kolmandate riikidega sõlmivad, ja seega, kas nendest lepingutest tuleks neile teatada kui valitsustevahelistest kokkulepetest, nagu on määratletud [otsuses \(EL\) 2017/684](#).

Järeldused ja soovitused

70 Meie üldine järeldus on, et ELi raamistikus käsitleti maagaasi varustuskindluse kõiki aspekte (ehkki küll ebaühtlaselt), kuid kriisile reageerimise eesmärkide saavutamist ei ole sageli võimalik tõendada. ELi varustuskindluse mehhanism soodustas liikmesriikidevahelist koostööd, kuid ei täida mõningaid selle peamisi eesmärke, ning EL on endiselt välja töötamas taskukohasuse raamistikku. Vastuseks gaasitarnete relvana kasutamisele Venemaa poolt võttis EL vastu mitu lühiajalist meetet, saates turule tugevaid signaale, et liikmesriigid teevad selle probleemi lahendamiseks koostööd. ELi meetmetest saadav kasu ei ole aga alati olnud selge ning EL seisab silmitsi uue varustuskindluse olukorraga, kus suureneb sõltuvus LNG-st ja tuleb vähendada gaasitarbimise CO₂ heidet.

71 Mõningad ELi tegevuspõhimõtted ja meetmed on avaldanud positiivset mõju ELi gaasivarustuskindlusele, näiteks nõudes või rahastades liikmesriikide gaasivõrke ühendavat taristut, mis võimaldab kahesuunalisi gaasivooge (eelkõige lääne-ida ja ida-lääne suunal), ning toetades gaasitarnete mitmekesistamist. ELi gaasivarustuskindluse poliitika on olnud palju selgem kättesaadavuse kui taskukohasuse eesmärkides. Kriis on sundinud ELi omistama suuremat tähelepanu taskukohasuse küsimusele oma gaasivarustuskindluse raamistikus ning ka liikmesriigid on võtnud mitmesuguseid meetmeid selle probleemi lahendamiseks. EL töötab praegu välja gaasi taskukohasuse poliitikaraamistikku. Selles ei käsitleta aga ikka veel piisavalt vajadust, et EL kaaluks ja analüüsiks sõnaselgelt taskukohasust soodustavaid tegureid ja probleeme (vt punktid [19–26](#)).

1. soovitus. Täiendada ELi gaasi taskukohasuse raamistikku

Komisjon peaks võtma rohkem arvesse gaasivarustuskindluse taskukohasuse mõõdet,

- a) tagades taskukohasuse hindamise ELi tasandil asjakohastes peamistes ELi väljundites;
- b) hinnates, kas gaasivarustuskindluse määruse läbivaatamisel on võimalik sellesse lisada nõue, et määrusega ette nähtud riiklikes riskihindamistes käsitletak taskukohasuse riski;
- c) hinnates, kas on otstarbekas ajakohastada liikmesriikide aruandlusnõudeid, et hõlmata lisaks energiaostuvõimetusele ka taskukohasust käsitlevat teavet, näiteks riiklikes energia- ja kliimakavades.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2025

72 ELi gaasivarustuskindluse aruandlusraamistik, mis hõlmab liikmesriike ja nende piirkondlikke rühmi, on aluseks mitmete riskide süstemaatilisele käsitlemisele, ennetusmeetmetele nende vältimiseks ja erakorralistele meetmetele, kui need riskid realiseeruvad. 18 liikmesriiki ei esitanud aga lõplikke ennetusmeetmete ja hädaolukorra lahendamise kavu ning kaks liikmesriiki ei saatnud 2019. aasta aruandlusvoorus üldse mingit teavet, mis osutab selle protsessi ebatõhususele ja küsitavale lisaväärtusele. Kuigi piirkondlikud riskirühmad edendavad koostööd, leidsime, et nad ei toimi ootuspäraselt, muu hulgas rühmade kattumise tõttu. Mõned riskirühmad muutusid üleliigseks, kui Venemaa gaasitarnete katkemisest tingituna võeti kasutusele uued gaasivood. See näitab, et kuigi varustuskindluse aruandlusraamistik soodustab liikmesriikidevahelist koostööd, puudub teatavates olulistest aspektides lisaväärtus ja tõhusus seoses väljakuulutatud eesmärgiga toetada riiklike ja piirkondlike gaasivarustuskindluse kokkuleppeid. Enamik liikmesriike pooldab gaasivarustuskindluse riiklike ja piirkondlike aruandluskohustuste läbivaatamist. Sellele lisanduvad jätkuvad probleemid solidaarsuskokkulepete sõlmimisel, olgu siis kahepoolset või kogu ELi hõlmava mehhanismi kaudu (punktid 27–44).

2. soovitus. Optimeerida gaasivarustuskindlust käsitleva liikmesriikide aruandluse protsessi

Selleks et tagada kõige olulisemate gaasivarustuskindluse probleemide kindlakstegemine ja nendega tegelemine nii riiklikul kui ka piirkondlikul tasandil, peaks komisjon:

- a) hindama, kas gaasivarustuskindluse määruse läbivaatamisel on võimalik ühtlustada liikmesriikide gaasivarustuskindluse aruandluse nõudeid ning peamiste väljundite (riiklikud ja ühised riskihindamised, ennetusmeetmete ja hädaolukorra lahendamise kavad) koostamise ja esitamise protsessi;
- b) aitama liikmesriikidel koostada täielikke ja õigeaegseid väljundeid, eelkõige uurides digitaalsete aruandlus- ja läbivaatamisvahendite võimalusi.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2025

3. soovitus. Üle vaadata piirkondliku koostöö struktuur

Komisjon peaks piirkondliku koostöö praeguse struktuuri üle vaatama,

- a) kohandades selle muutunud oludega (LNG suurem osakaal, teatavate torujuhtmete tarnekoridoride väiksem roll);
- b) vähendades riskirühmade kattumist ning selgitades nende rolle ja kohustusi.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2025

73 Ühishuviprojektide valimise menetlus on keeruline, hõlmates kolme etappi, millest igaühel on oma metoodika ning palju alajaotuseid ja sidusrühmi. Protsessi tulemusel anti projektile tavaliselt ühishuviprojekti staatus põhjusel, et see toob suurimat eeldatavat kasu. 20% juhtudest see nii ei olnud, kuna teatud eesmärgi all olid loetletud konkureerivate või potentsiaalselt konkureerivate ühishuviprojektide klastrid, et turg saaks otsustada, millist neist rahastada. Ühishuviprojektide valimisel võeti nõuetekohaselt arvesse varustuskindlust, kuid komisjonil ei ole võimalik anda ülevaadet kõigi 291 gaasi ühishuviprojekti lõpptulemustest. Puuduliku teabe tõttu projektide tulemuste kohta on keeruline hinnata ühishuviprojektide elluviimise määra ja ühishuviprojektina määratletud projektide lisaväärtust. Gaasi ühishuviprojekte rohkem ellu ei viida (v.a kaks erandit Malta ja Küprose ühendamiseks ELi võrguga), kuid vesiniku ühishuviprojektide valimisel kasutatakse sama menetlust, mistõttu võivad esineda samad puudused. Seoses ELi netonullheite eesmärgiga ja jätkuva vajadusega

maagaasi järele tulevikus leidsime, et ebapiisavad edusammud süsinikdioksiidi kogumisel, säilitamisel ja kasutamisel võivad ELi kliimaeesmärke silmas pidades ohustada pikaajalist gaasivarustuskindlust (punktid [45–52](#)).

4. soovitus. Parandada ühishuviprojektide rakendamise läbipaistvust

Pärast liikmesriikide, ENTSOGi ja projektiarendajatega konsulteerimist peaks komisjon parandama ühishuviprojektide tulemusi käsitlevate andmete läbipaistvust ja selgust, et kaasata teavet endiste ühishuviprojektide, projektikulude ja ühendatud ühishuviprojektide kohta. Seda võiks teha ühishuviprojektide läbipaistvusplatvormil või Europa.eu veebilehel ning seda tuleks kohaldada kõigi tulevaste ühishuviprojektide loendite suhtes.

Soovituse täitmise tähtaeg: 2025

74 Aastatel 2022–2023 algatas EL peamiselt ETLi artikli 122 alusel palju erakorralisi meetmeid, saates turule tugevaid signaale, et liikmesriigid teevad koostööd, reageerimaks Venemaa poolsele gaasi relvana kasutamisele ja tagamaks varustuskindlus. Nende meetmete mõju vastavalt neile seatud eesmärkidele ei ole alati võimalik kindlaks määrata, kuna tulemusi mõjutavad muud tegurid või tõendid puuduvad. Nõudlus vähenes 15% (võrreldes viie aasta keskmisega), mis aitas taastada turul kindlustunde, kuigi nõudlus langes kõrgete hindade tõttu juba enne eesmärgi kehtestamist. Meetme tõhususe hindamisel on raske hinnata liikmesriikide võetud meetmete suhtelist mõju võrreldes nende kontrolli alt välja jäävate muude teguritega (nt kõrged gaasihinnad, nõudluse järsk vähenemine, soe ilm) (vt punktid [54–56](#)).

75 EL kehtestas ka kohustusliku gaasihoidlate täitmise nõude, kõigepealt 80% ulatuses 2022. aasta novembriks ja seejärel 90% ulatuses iga aasta novembriks kuni 2025. aastani. Nende eesmärkide saavutamine aitas suurendada kindlustunnet turu ja varustuskindluse suhtes kriisi ajal. See ei erine siiski oluliselt varasemast praktikast, vastates hoidlate keskmisele täituvusele ELis enne kriisi (vt punktid [57–59](#)).

76 EL võttis meetmeid, piiramaks gaasi hulgemüügihinna teatud liiki lepingute puhul määruse 2022/2578 kohaselt arvatava ülempiiriga, et leevendada turgude üleküllastatust. Gaasihinnad on jäänud kaugemale alla ülempiiri, seega ei ole võimalik selle meetme tõhusust hinnata, kuna siiani ei ole seda rakendatud. Leidsime, et gaasihinna ülempiiri võimaliku rakendamisega on seotud riskid. Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve on hoiatanud, et gaasiga kauplemine võib liikuda EList välja, kui hinnad jõuavad ülempiiri lähedale, ning et see ohustaks turu nõuetekohast toimimist. Tõsise gaasipuuduse korral, mis põhjustab järsu hinnatõusu, on komisjonil õigus ülempiir tühistada (punktid **60–61**).

77 Komisjoni loodud gaasiosõtjate ja -müüjate kokkuviiamise vahend AggregateEU pakub alternatiivset kanalit gaasi ostmiseks ja müümiseks. See on äratanud huvi väiksemates üksustes, keda komisjon püüab aidata. Me ei leidnud siiski tõendeid selle lisaväärtuse kohta võrreldes gaasikauplemissplatvormidega ega ole tuvastanud turutõrget, mida AggregateEU käsitleb. Lisaks ei ole komisjonil võimalik tõendada selle muude eesmärkide saavutamist, kuna tal ei ole teavet selle kohta, kui palju lepinguid on sõlmitud platvormi kaudu saadud pakkumiste alusel. Ühtlasi leidsime, et komisjoni eesmärki koordineerida ELi meetmeid ja läbirääkimisi tarneahela eelneva etapi välistarnijatega ei ole võimalik saavutada, sest tal puuduvad selleks vajalikud vahendid ja õiguslik pädevus (punktid **62–69**).

I auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Joëlle Elvinger, võttis käesoleva aruande vastu 15. mai 2024. aasta koosolekul Luxembourgis.

Kontrollikoja nimel

president
Tony Murphy

Lisad

I lisa. Euroopa ühendamise rahastu vahendid ühishuviprojektide elluviimiseks

Projekti nimetus	Ühishuviprojektide loend	Liikmesriik	Euroopa ühendamise rahastu vahendid (miljonites eurodes)
Ühishuviprojekt: Edela-Šoti kaldaäärse süsteemi mestimine Cludeni ja Brighthouse Bay (Ühendkuningriik) vahel	1	UK	34,8
Klaipeda-Kursenai gaasijuhtme ehitamine	1	LT	28,6
Poola-Leedu gaasiühenduse (GIPL) ehitamine, sealhulgas tugitaristu	1	PL, LT	295,4
Poola-Tšehhi Vabariigi gaasiühendus [praegu tuntud kui Stork II] Libhošt-Hat (CZ-PL) – Kedzierzyni (PL) vahel	1	PL, CZ	62,7
TENP vastassuunavoo ehitustööd	1	DE	8,7
Riikliku gaasiülekanadesüsteemi arendamine Rumeenia territooriumil (suunal Bulgaaria-Rumeenia-Ungari-Austria) – 1. etapp	1	RO	179,3
Balticconnectori ehitamine	2	FI, EE	187,5
Eesti-Läti gaasiühenduse parandamine	2	EE	18,6
Poola-Slovakkia gaasiühenduse ehitustööd	2	SK, PL	134,6
Krki LNG terminali ehitamine	2	HR	82,5
LNG varutorujuhe Omišalj-Zlobin-Bosiljevo-Sisak-Kozarac-Slobodnica – I etapi tööd	2	HR	16,4
Sisemiste kitsaskohtade kõrvaldamine, et lõpetada eraldatus ja võimaldada maagaasi ülekandmist Vahemere idaosast (CyprusGas2EU)	2	CY	101,3
Bulgaaria ülekandesüsteemi taastamise, kaasajastamise ja laiendamise ehitustööd – 2. etapp	3	BG	27,1
Inčukalnsi maa-aluse gaasihoidla töhustamine	3	LV	44
Ühishuviprojekti taristuklastri 8.3 ehitustööd	3	PL, DK	214,9

Projekti nimetus	Ühishuviprojektide loend	Liikmesriik	Euroopa ühendamise rahastu vahendid (miljonites eurodes)
Läti-Leedu ühenduse parandamise ehitustööd	3	LV, LT	4,8
Bulgaaria-Serbia gaasiühendus (IBS) – ehitustööd	4	BG	44,5
Chireni maa-aluse gaasihoidla laiendamine (Bulgaaria) – ehitustööd	4	BG	77,9
Päevase väljastusvõimsuse suurendamine – Bilciurești maa-alune gaasihoidla	5	RO	38

II lisa. Selliste gaasi ühishuviprojektide kaart, mille ehitustöid rahastati Euroopa ühendamise rahastust

LNG terminal	Gaasi vastassuunavoog	Gaasisõlm
Maa-alune gaasihoidla	Gaasikompressorjaam	Gaasi torujuhe

Allikas: Euroopa Komisjon.

Lühendid

ENTSOG: Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustik

IEA: Rahvusvaheline Energiaagentuur

LNG: veeldatud maagaas

MWh: megavatt-tund

TEN-E: üleeuroopalised energiavõrgud

Mõisted

Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet: ELi amet, mis teeb tihedat koostööd liikmesriikide energeetikasektorit reguleerivate asutustega, et toetada elektrienergia ja maagaasi siseturu tõhusat toimimist.

Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustik: ühendus, mis edendab koostööd ELi liikmesriikide ja teiste ühendatud riikide gaasiülekandesüsteemi haldurite vahel.

Euroopa ühendamise rahastu: ELi rahastamisvahend, millest antakse rahalist toetust energia-, transpordi- ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektoritele kestliku ja ühendatud taristu loomiseks.

Kulude-tulude analüüs: kavandatava tegevuse prognoositava maksumuse võrdlus kasuga, mida see eeldatavalt toob.

Nõudluse järsk vähenemine: gaasi või muude kaupade nõudluse pikaajaline vähenemine, mis on tingitud püsivalt kõrgetest hindadest või piiratud pakkumisest.

Põhivõrguettevõtja: riikliku või piirkondliku energiaülekande eest vastutav organisatsioon.

Varustuskindlus: ressursi katkematu kättesaadavus taskukohase hinnaga.

Veeldatud maagaas: ladustamise või transportimise eesmärgil vedelasse olekusse muundatud maagaas.

Ühishuviprojekt: piiriülene taristuprojekt kahe või enama ELi liikmesriigi vahel üleeuroopalise võrgu kontekstis.

Komisjoni vastused

<https://www.eca.europa.eu/et/publications/sr-2024-09>

Ajatelg

<https://www.eca.europa.eu/et/publications/sr-2024-09>

Auditirühm

Kontrollikoja eriaruannetes esitatakse auditite tulemused, mis hõlmavad ELi poliitikat ja programme ning konkreetsete eelarvevaldkondade haldamisega seotud teemasid. Audititülesannete valimisel ja kavandamisel püüab kontrollikoda maksimeerida nende mõju, võttes arvesse tulemuslikkuse ja vastavuse riske, konkreetse valdkonna tulude ja kulude suurust, tulevasi arengusuundi ning poliitilist ja avalikku huvi.

Kõnealuse tulemusauditi viis läbi loodusvarade kestliku kasutamise valdkonnaga tegelev I auditikoda, mille eesistuja on kontrollikoja liige Joëlle Elvinger. Auditit juhtis kontrollikoja liige João Leão, keda toetasid kabinetiülem Paula Betencourt, valdkonnajuht Florence Fornaroli, auditijuht Nicholas Edwards ning audiitorid Greta Kapustaite, Lorenzo Pirelli, Michal Szwed ja Jonas Kathage. Keelealast abi osutasid Agata Sylwestrzak, Paola Magnanelli ja Janina Schmidt Maximo. Graafilisi materjale aitas koostada Giuliana Lucchese.

Fotol vasakult: Giuliana Lucchese, Michal Szwed, Paola Magnanelli, Nicholas Edwards, João Leão, Paula Betencourt, Florence Fornaroli, Greta Kapustaite, Lorenzo Pirelli.

AUTORIÕIGUS

© Euroopa Liit, 2024

Euroopa Kontrollikoja taaskasutamispoliitika on kehtestatud [Euroopa Kontrollikoja otsusega nr 6-2019](#) avatud andmete poliitika ja dokumentide taaskasutamise kohta.

Kui ei ole märgitud teisiti (nt eraldiseisvates autoriõiguse märgetes), on ELile kuuluv kontrollikoja sisu litsentsitud vastavalt [litsentsile Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Reeglina on taaskasutamine lubatud, kui autoriõigustele on viidatud ja muudatused on ära märgitud. Kontrollikoja sisu taaskasutajad ei tohi moonutada selle algset tähendust ega sõnumit. Kontrollikoda ei vastuta taaskasutamise tagajärgede eest.

Kui konkreetses sisus, näiteks kontrollikoja töötajatest tehtud fotodel, on kujutatud tuvastatavaid isikuid, või kui see sisaldab kolmandate isikute teoseid, tuleb teil taotlema täiendavat luba.

Kui luba on saadud, tühistab ja asendab see eespool nimetatud üldise loa ja osutab selgelt mis tahes kasutuspiirangutele.

On võimalik, et ELile mittekuuluva sisu kasutamiseks või taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse omajatelt.

Joonis 8, ikoonid: nende jooniste kujundamisel on kasutatud [Flaticon.com](#) ressursse. © Freepik Company S.L. Kõik õigused kaitstud.

Tööstusomandi õigustega hõlmatud tarkvara või dokumendid, nagu patendid, kaubamärgid, registreeritud disainilahendused, logod ja nimed, ei kuulu kontrollikoja taaskasutamispoliitika alla.

Domeeni europa.eu alla koondatud Euroopa Liidu institutsioonide veebisaitidel leidub linke, mis viivad muudele veebisaitidele. Kontrollikoda ei vastuta nende sisu eest ja soovib teil seetõttu tutvuda nende veebisaitide isikuandmete ja autoriõiguse kaitse põhimõtetega.

Kontrollikoja logo kasutamine

Kontrollikoja logo ei tohi kasutada ilma kontrollikoja eelneva nõusolekuta.

HTML	ISBN 978-92-849-2286-4	ISSN 1977-5652	doi:10.2865/402003	QJ-AB-24-010-ET-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2260-4	ISSN 1977-5652	doi:10.2865/454129	QJ-AB-24-010-ET-N

Rahvusvaheline Energiaagentuur määratleb energiajulgeolekut kui „energiaallikate katkematut kättesaadavust taskukohase hinnaga“. Venemaa sissetung Ukrainasse põhjustas ELis tarne- ja hinnakriisi. See pani proovile ELi gaasivarustuskindluse raamistiku ja viis mitme ajutise varustuskindluse meetme vastuvõtmiseni ELi tasandil, kuna EL eemaldub Venemaa torugaasist, et kasutada rohkem veeldatud maagaasi. Leidsime, et ELi raamistik käsitleti gaasivarustuskindlust ebaühtlaselt ja kriisile reageerimise eesmärkide saavutamist ei ole sageli võimalik tõendada. Oma leidude alusel soovitame komisjonil:

- ELi gaasi taskukohasuse raamistik lõpuni välja töötada;
- optimeerida liikmesriikide gaasivarustuskindlust käsitleva aruandluse protsessi ja vaadata läbi piirkondliku koostöö struktuur;
- parandada ühishuviprojektide rakendamise läbipaistvust.

Euroopa Kontrollikoja eriaruanne vastavalt ELTLi artikli 287 lõike 4 teisele lõigule.

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel +352 4398-1

Päringud: eca.europa.eu/et/contact

Veebisait: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors